

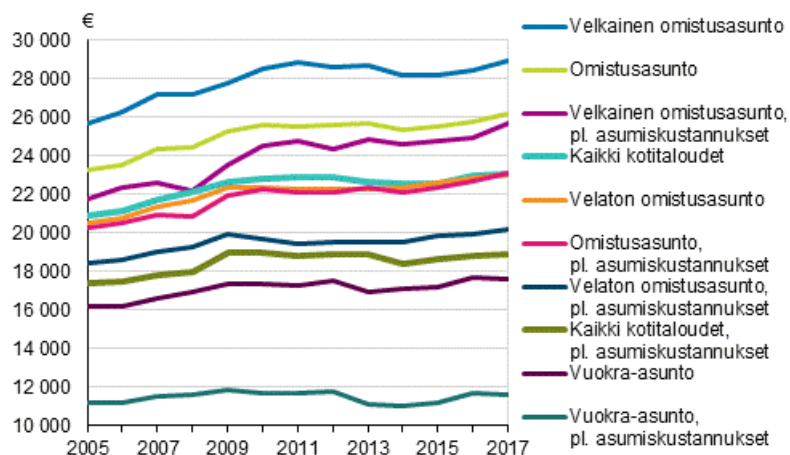
Tulonjakotilasto 2017

Tulot, asuminen ja asumismenot

Tuloero pysyi omistus- ja vuokra-asunnoissa asuvien välillä lähes samana vuonna 2017

Tulotaso koheni vuosien 2013–2014 jälkeen yhä hieman vuonna 2017 omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla. Vuokralla asuvilla kotitalouksilla tulotason kasvu pysähtyi. Niiden asumiskustannusten jälkeinen tulotaso oli edellisvuosien mukaisesti noin puolet omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tulotasosta. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta.

Kotitalouksien mediaanitulot asunnon hallintasuhteen mukaan 2005–2017, vuoden 2017 hinnoin

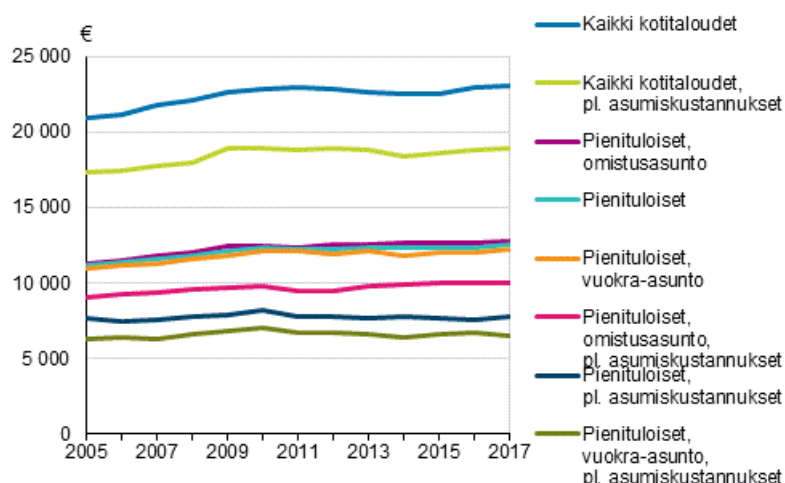
Tulokäsitteet: Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo kotitaloutta kohti ja ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo asumiskustannusten jälkeen kotitaloutta kohti, mediaanitulot. Ekvivalentti tulo on kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä.

Omistusasunnoissa ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien reaali tulotaso oli vuonna 2017 noin 3 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2014. Asumiskustannusten jälkeinen reaali tulotaso oli omistusasunnoissa yli 4 prosenttia ja vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla yli 5 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2014. Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotason kasvu taittui heikosti vuonna 2017. Heillä suotuisa tulokehitys oli seurausta edeltäviltä vuosilta. Omistusasunnoissa asuvien asumiskustannusten jälkeiset tulot kasvoivat vuonna 2017 sekä asuntovelkaisilla että velattomilla kotitalouksilla.

Vuonna 2017 kaikkien kotitalouksien ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulon mediaani oli 23 000 euroa ja asumiskustannusten jälkeen 18 900 euroa. Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso oli alempi ja asumiskustannukset veivät tuloista enemmän kuin kotitalouksilla keskimäärin. Heillä mediaanitulo oli vuonna 2017 noin 17 600 euroa ja asumiskustannusten jälkeen noin 11 600 euroa. Asumiskustannusten jälkeinen tulotaso pysytteli vuodesta 2013 lähtien vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla lähes poikkeuksetta samana, eli noin 60–61 prosentissa kotitalouksien mediaanitulosta (62 % vuonna 2016) ja noin 50 prosentissa omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanitulosta (52 % vuonna 2016). Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso oli aiemmin suhteellisesti korkeampi. Esimerkiksi vuosina 2005–2008 se oli noin 64–65 prosenttia kaikkien kotitalouksien ja 55 prosenttia omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanitulosta.

Pienituloisiin lukeutuvista omistusasunnoissa asuvien tulotaso oli vain hieman korkeampi (5 %) kuin vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien (pienituloisuus, ks. [tulonjakotilaston käsitteet ja määritelmät](#)). Asumiskustannusten maksamisen jälkeen pienituloisten, omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanitulo oli vuonna 2017 noin puolet (53,1 %) ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien noin kolmanneksen (34,5 %) kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Vuodesta 2014 pienituloisten, omistusasunnoissa ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulot kasvoivat 1–2 prosenttia. Tulokehitys oli heikompaa kuin koko kotitalousväestössä.

Pienituloisten kotitalouksien mediaanitulot asunnon hallintasuhteen mukaan 2005–2017, vuoden 2017 hinnoin

Tulokäsitteet: Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo kotitaloutta kohti ja ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo asumiskustannusten jälkeen kotitaloutta kohti, mediaanitulot. Ekvivalentti tulo on kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä.

Asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista oli sama kuin edellisenä vuonna. Kotitalouksia oli yhteensä 180 400, eli 6,6 prosenttia kaikista kotitalouksista vuonna 2017. Niihin kuului 221 300 henkilöä, eli 4,1 prosenttia kaikista henkilöistä. Asumiskustannusrasitteisella kotitaloudella asumiskustannusten osuus käytettävissä olevista rahatuloista, pois lukien asumistuet, on yli 40 prosenttia. Asumistukia ei lueta asumiskustannuksiin eikä käytettävissä oleviin rahatuloihin (asumiskustannusten tulo-osuus ks. [tulonjakotilaston käsitteet ja määritelmät](#)). Asumiskustannusrasitteisiä kotitalouksia oli enimmillään yli 7 prosenttia vuosina 2013–2014.

Sisällys

1 Asunnon hallintasuhte: vuokra-asunto yleistynyt pienituloisten asunnon hallintasuhteena	5
2 Kotitalouksien tulokehitys asunnon hallintasuhteen mukaan: tuloero lähes ennallaan.....	6
3 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso.....	8
3.1 Tuloryhmä: tulo-osuudet kasvoivat pienituloisimmilla.....	8
3.2 Asunnon hallintasuhte: tulo-osuuden pieneneminen pysähtyi vuokra-asunnoissa.....	10
3.3 Suuralue: tulotaso matalin vuokra-asunnoissa Helsinki-Uudenmaan ulkopuolella.....	12
3.4 Kotitalouden elinvaihe: yksinasuvilla keskimäärin yli viidennes asumiskustannuksiin.....	12
4 Suuret asumiskustannukset eivät yleistyneet.....	14

Taulukot

Taulukko 1. Asumiskustannusten ja asumismenojen tulo-osuudet (%) asunnon hallintasuhteen ja tulokymmenysryhmän mukaan 2017, mediaani, kotitaloudet.....	11
---	----

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Asunnon hallintasuhte tulodesiiliryhmän mukaan vuonna 2017.....	18
Liitetaulukko 2. Asunnon hallintasuhte kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017.....	19
Liitetaulukko 3. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita asunnon hallintasuhteen ja suuralueen mukaan vuonna 2017.....	20
Liitetaulukko 4. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017.....	21
Liitetaulukko 5. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017.....	22

Kuviot

Kuvio 1. Asunnon hallintasuhte kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017, % kotitalouksista.....	5
Kuvio 2. Kotitalouksien mediaanitulot asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 1995–2017, vuoden 2017 hinnoin.....	6
Kuvio 3. Pienituloisten kotitalouksien mediaanitulot asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2002–2017, mediaani, vuoden 2017 hinnoin.....	7
Kuvio 4. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2017, brutto- ja nettomääräiset asumiskustannukset, keskiarvo.....	8
Kuvio 5. Asumismenot (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2017, brutto- ja nettomääräiset asumismenot, keskiarvo.....	9
Kuvio 6. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2005, 2010–2017, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani.....	10
Kuvio 7. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista suuralueen ja asunnon hallintasuhteen mukaan vuonna 2017, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani.....	12
Kuvio 8. Asumiskustannukset ja -menot (%) käytettävissä olevista rahatuloista kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani	13
Kuvio 9. Kotitaloudet (%) asumiskustannusten tulo-osuuksien mukaisissa ryhmissä vuosina 2002–2017, nettomääräiset asumiskustannukset	14
Kuvio 10. Kotitaloudet ja henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 30 % tai 40 %, vuosina 2002–2017.....	15
Kuvio 11. Kotitaloudet ja henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40 %, asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2002–2017, 2 vuoden liukuvat keskiarvot.....	15

Kuvio 12. Kotitaloudet (%), joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40%, pienituloisista ja muista kotitalouksista asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2005, 2010–2017.....	16
Kuvio 13. Kotitaloudet, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40%, elinvaiheen mukaan vuosina 2005, 2010–2017.....	17
Kuvio 14. Henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40%, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2017....	17
Laatuseloste: tulonjakotilasto.....	23

1 Asunnon hallintasuhte: vuokra-asunto yleistynyt pienituloisten asunnon hallintasuhteena

Kotitalouksista 64,7 prosenttia asui omistusasunnossa ja 32,8 prosenttia vuokra-asunnossa vuonna 2017. Noin 3 prosentilla oli jokin muu asunnon hallintasuhte. Velattomassa ja velkaisessa omistusasunnossa kummassakin asui vajaat kolmannes kotitalouksista. (Liitetaulukko 1; Tietokantataulukko 24.)

Vuokra-asunto oli asunnon hallintasuhteena suurimmalla osalla kahteen pienituloisimpaan tulokymmenensryhmään kuuluvilla ja tilastomääritelmän mukaan pienituloisilla kotitalouksilla. Omistusasunto oli sitä yleisempi hallintasuhte mitä korkeampi kotitalouden tulotaso oli. Ensimmäisessä tulokymmenensryhmässä 38,5 prosenttia, ja esimerkiksi kolmannessa tulokymmenensryhmässä yli puolet (52,3 %) ja kaikkein suurituloisimmassa tulokymmenensryhmässä 92,3 prosenttia kotitalouksista asui omistusasunnossa vuonna 2017. Pienituloisista kotitalouksista noin 39 prosenttia asui omistusasunnossa ja yli 58 prosenttia vuokra-asunnossa vuonna 2017.

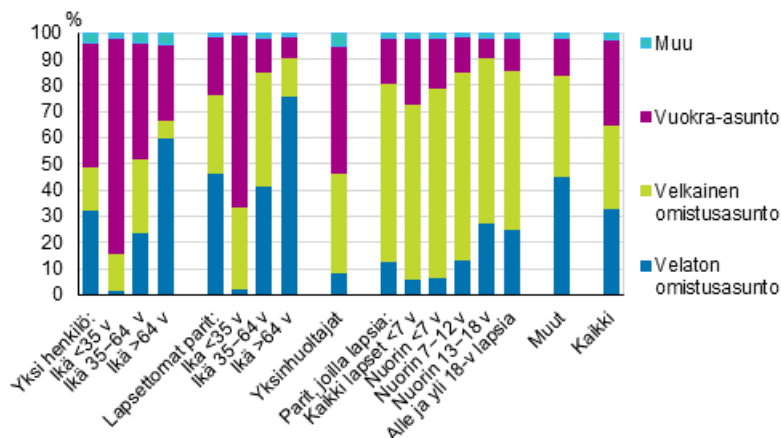
Asuntovelkaisuus oli yleisintä suurituloisimmissa tuloryhmissä, joihin kuuluu suhteellisen paljon ammatissa toimivien viitehenkilöiden kotitalouksia. Kolmessa suurituloisimmassa tuloryhmässä vähintään puolella oli asuntovelkaa vuonna 2017.

Elinvaiheen mukaan omistusasunto oli vallitseva asunnon hallintasuhte lukuun ottamatta nuorimpien, yhden henkilön ja parien, sekä yksinhuoltajien kotitalouksia. Asuntovelallisia oli eniten parien lapsiperheissä. Heistä noin 68 prosentilla oli velkainen ja 13 prosentilla velaton omistusasunto. Velaton omistusasunto oli yleisin asunnon hallintasuhte myöhemmissä elinvaiheissa. 65 vuotta täyttäneiden yhden henkilön kotitalouksista 60,1 prosentilla ja lapsettomien parien kotitalouksista 75,9 prosentilla oli velaton omistusasunto. (Kuvio 1.)

Nuorten alle 35-vuotiaiden yhden henkilön kotitalouksista huomattava osa, eli 82,2 prosenttia ja lapsettomia pareista 65,6 prosenttia asui vuokra-asunnossa. Yhden henkilön kotitalouksissa yhteensä ja yhden huoltajan kotitalouksissa lähes puolet asui vuokra-asunnossa vuonna 2017. Vuokra-asunto oli myöhemmissä elinvaiheissa yleinen asunnon hallintasuhte yhden henkilön kotitalouksissa. 65 vuotta täyttäneistä yhden henkilön kotitalouksista noin 29 prosenttia asui vuokra-asunnossa.

Omistusasuminen oli viimeksi yleisimmillään viime vuosikymmenen puolivälissä, jonka jälkeen vuokra-asunto on kasvattanut osuuttaan, etenkin pienituloisten kotitalouksien asunnon hallintasuhteena. Vuonna 2005 kaikista kotitalouksista vielä noin 67 prosenttia ja pienituloisista kotitalouksista 46 prosenttia asui omistusasunnoissa.

Kuvio 1. Asunnon hallintasuhte kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017, % kotitalouksista

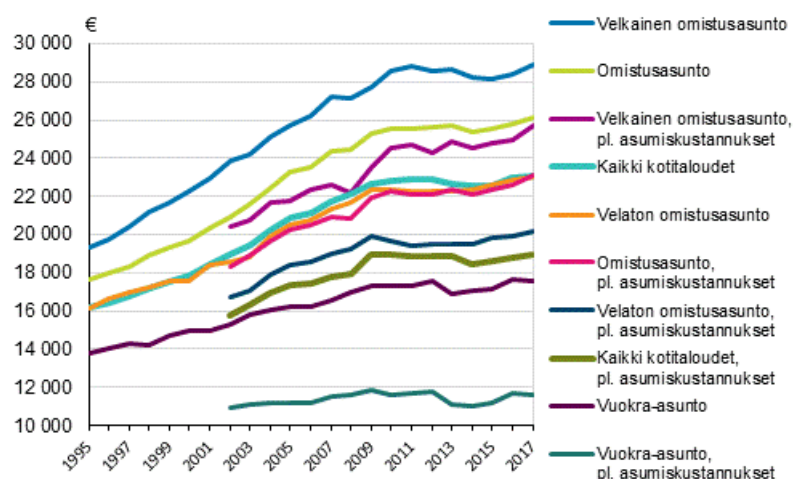

2 Kotitalouksien tulokehitys asunnon hallintasuhteen mukaan: tuloero lähes ennallaan

Kotitalouksien tulokehitys oli yleisesti heikkoa vuosina 2011–2017. Vuoteen 2011 verrattuna kotitalouksien reaalin tulotaso pysyi vuonna 2017 keskimäärin hieman korkeampana. Tämä oli seurausta vuoden 2014 jälkeisestä pienoisesta kasvusta tuloissa.

Omistusasunnoissa ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien reaalin tulotaso oli vuonna 2017 noin 3 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2014. Asumiskustannusten jälkeinen reaalin tulotaso oli omistusasunnoissa asuvilla yli 4 prosenttia ja vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla yli 5 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2014. Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien suotuisa tulokehitys oli seurausta edeltäviltä vuosilta, sillä heillä tulotason kasvu taittui hieman vuonna 2017. Tulotaso ennen ja jälkeen asumiskustannusten oli noin 1 prosentin pienempi kuin edellisenä vuonna. Sitä vastoin omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tuloissa oli sekä velkaisilla että velattomilla kotitalouksilla pientä kasvua vuonna 2017. Tulotaso omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla yhteensä ennen asumiskustannuksia oli noin 1 prosentin ja niiden jälkeen lähes 2 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. (Kuvio 2; Tietokantataulukot 24.)

Kuvio 2. Kotitalouksien mediaanitulot asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 1995–2017, vuoden 2017 hinnoin

Tulokäsitteet: Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo kotitaloutta kohti ja ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo asumiskustannusten jälkeen kotitaloutta kohti, mediaanitulot. Ekvivalentti tulo on kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä.

Vuonna 2017 kaikkien kotitalouksien asumiskustannusten jälkeinen ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli 18 900 euroa. Omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanitulo oli 23 100 euroa: velattomilla 20 200 euroa ja velkaisilla 25 700 euroa. Vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten jälkeinen tulotaso (11 600 euroa) oli noin puolet omistusasuntokotitalouksien mediaanitulosta.

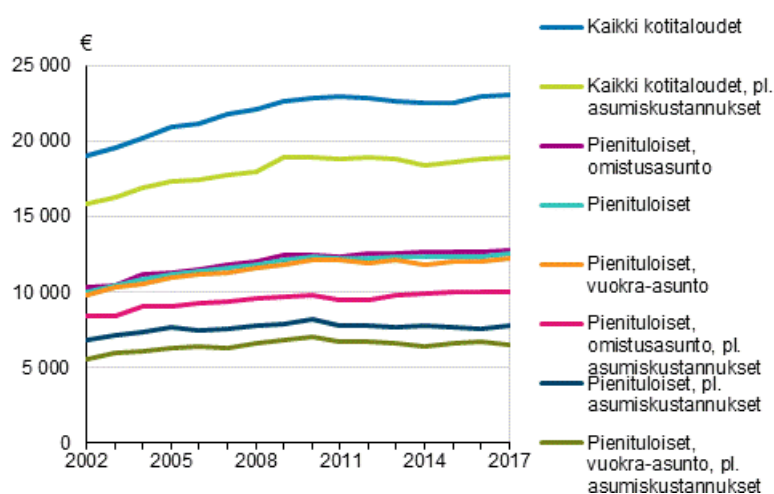
Pitkällä aikavälillä, taloudellisen kasvun aikana 1990-luvun jälkipuoliskolta vuoteen 2011, omistusasunnoissa ja vuokralla asuvien kotitalouksien tulotasot eriytyivät selvemmin. Vuokra-asunnoista tuli aiempaa pienituloisempien kotitalouksien asunnon hallintasuhte (tietokantataulukko 6).

Vertailukelpoiset tiedot asumiskustannusten jälkeisistä tuloista ovat saatavissa vuodesta 2002 lähtien. Esimerkiksi vuonna 2005, vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso oli 70 prosenttia ja asumiskustannusten jälkeen 55 prosenttia omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanituloista. Vuonna 2011 vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso oli 68 prosenttia ja asumiskustannusten maksamisen jälkeen 53 prosenttia omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanituloista.

Pienituloisilla kotitalouksilla omistusasunnoissa asuvien tulot olivat samoin korkeammat kuin vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla. Ryhmien välinen tuloero ennen asumiskustannusten maksamista oli suhteellisen pieni: omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon

mediaani oli vuonna 2017 noin 12 800 euroa ja vuokra-asunnoissa asuvien 12 200 euroa. Tiedoissa ovat mukana asumistuet. Tulonsiirtoina saadut asumistuet lisäsivät etenkin vuokralla asuvien kotitalouksien tuloja ja kattoivat suuren osan niiden asumiskustannuksista. Vuokra-asunnoissa asuvien suurempien asumiskustannusten takia tuloero asumiskustannusten maksamisen jälkeen oli siten pienituloisten, vuokra-asunnoissa ja omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien välillä huomattavasti suurempi kuin niiden maksamista ennen. Asumiskustannusten maksamisen jälkeen pienituloisten, omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanitulo oli 10 000 euroa ja vuokra-asunnoissa asuvien 6 500 euroa, noin 65 prosenttia omistusasunnoissa asuvien mediaanituloista. Kaikkien kotitalouksien asumiskustannusten jälkeiseen mediaanituloon (18 900 euroa) verrattuna oli pienituloisten, omistusasunnoissa asuvien tulotaso tästä noin puolet (53,1 %) ja pienituloisten, vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso noin kolmanneksen (34,5 %). (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Pienituloisten kotitalouksien mediaanitulot asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2002–2017, mediaani, vuoden 2017 hinnoin

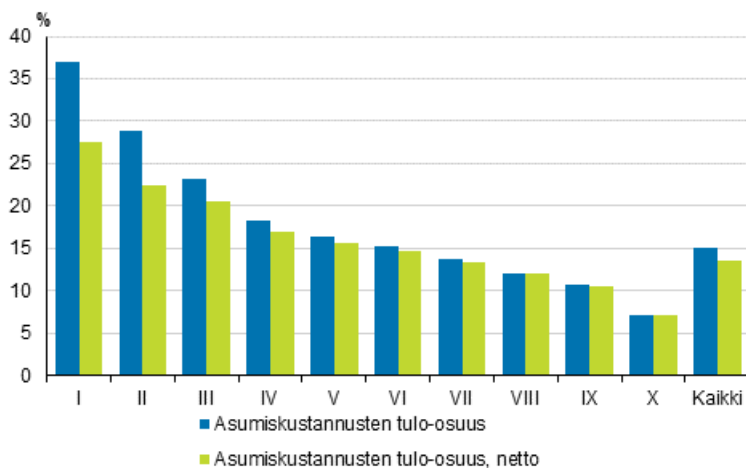
Tulokäsitteet: Ekvivalentti käytettävissä olevat rahatulo kotitaloutta kohti ja ekvivalentti käytettävissä olevat rahatulo asumiskustannusten jälkeen kotitaloutta kohti, mediaanitulot. Ekvivalentti tulo on kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä.

3 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso

3.1 Tuloryhmä: tulo-osuudet kasvoivat pienituloisimmilla

Asumiskustannusten osuus käytettävistä olevista rahatuloista, asumiskustannusten tulo-osuus, on sitä suurempi mitä matalampi kotitalouden tulotaso on (kuvio 4; tietokantataulukko 23). Asumiskustannuksiin luetaan kotitalouden varsinaisen asunnon käyttömenot, asuntolainan korot ja kiinteistövero. Tukien seurauksena kotitalouksien maksamat nettomääräiset asumiskustannukset ovat suhteellisesti pienemmät kuin ilman tukia. Tukina on otettu huomioon tulonsiirtoina saadut asumistuet (yleinen asumistuki¹⁾, eläkkeensaajan asumistuki, opintorahan asumislisä) ja asuntolainojen korkojen verovähennysetuus.

Kuvio 4. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2017, brutto- ja nettomääräiset asumiskustannukset, keskiarvo

Asumistukien määrä oli suurempi kolmessa alimmassa tulokymmenysryhmässä kuin kotitalouksilla keskimäärin. Nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuudet erosivat merkittävästi tulokymmenysryhmien välillä. Vuonna 2017 alimpaan tulokymmenysryhmään kuuluvien kotitalouksien asumiskustannukset olivat keskimäärin 37,0 prosenttia ja asumistuet pois lukien 27,5 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista. Toiseksi alimpaan tulokymmenysryhmään kuuluvilla asumiskustannukset olivat keskimäärin 28,8 prosenttia ja asumistuet pois lukien 22,4 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista. Kaikkien kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuus oli asumistukien seurauksena keskimäärin 13,6 prosenttia eli 1,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin niitä edeltävien asumiskustannusten ja tulojen perusteella, joissa ne olivat tukien verran suuremmat.

Asumiskustannusten tulo-osuudet kasvoivat kahdella pienituloisimmalla tulokymmenysryhmällä hieman, vajaan prosenttiyksikön edellisvuodesta.

Tulonsiirtoina saadut asumistuet kohdentuivat pienituloisimpiin tuloryhmiin. Vuonna 2017 tukien perusteena olevat asumiskustannusten enimmäismäärät pysyivät edeltävien vuosien tasolla tai yleisen asumistuen osalta niitä alennettiin eräissä kuntaryhmissä. Asumistukien myöntämisperusteisiin oli vuonna 2015 tehty suuria lievennyksiä (yleinen asumistuki), jonka jälkeen tukien vaikutus kasvoi. Tukien vaikutus asumiskustannusten tulo-osuuteen oli vuonna 2017 lähes ennallaan tai pienituloisimmissa tulokymmenysryhmissä hieman pienempi kuin edellisenä vuonna. Suurituloisissa tuloryhmissä on asuntovelkaisia kotitalouksia, joilla asumistukien määrään vaikutti asuntolainakorkojen verovähennysetuuden suuruuden määrittäminen tuloverotuksessa. Vuonna 2017 asuntolainan korkojen verovähennysoikeus rajoittui yhä edeltävään vuoteen verrattuna.

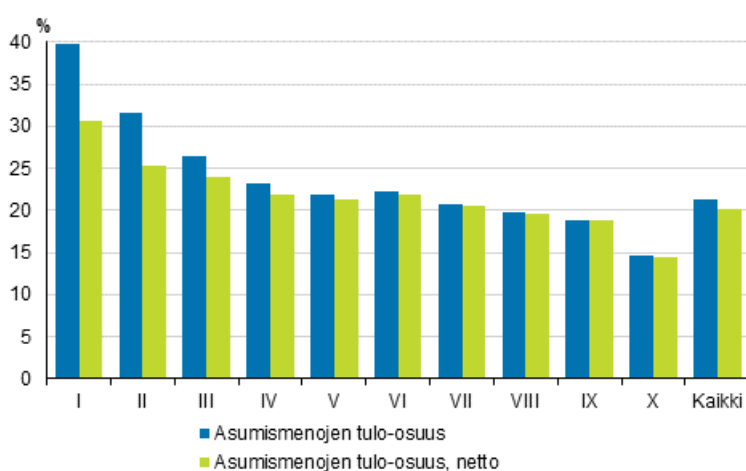
1) Opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017 alkaen.

Omistusasuminen ja asuntovelkaisuus ovat yleisiä keskituloa suurituloisemmilla kotitalouksilla. Pääomamenot sisältävien asumismenojen tulo-osuus oli asumiskustannuksiin verrattuna suhteellisesti suurempi mitä korkeampi kotitalouden tulotaso oli (tietokantataulukko 23). Pääomamenoihin luetaan kotitalouden varsinaisen asunnon rahoitusvastike ja asuntolainan lyhennykset. Ne eivät sisällä osakkaiden tilastovuonna poismaksamia osuuksia taloyhtiön lainoista.

Asumismenojen tulo-osuus pois lukien asumistuet oli vuonna 2017 kaikilla kotitalouksilla keskimäärin 20,1 prosenttia. Luku oli lähes sama kuin edellisvuonna. Asumismenojen keskimääräinen tulo-osuus oli alimpaan tulokymmenensryhmään kuuluvilla kotitalouksilla 30,6 prosenttia ja seuraavaan tulokymmenensryhmään kuuluvilla kotitalouksilla 25,4 prosenttia. Kaikkein suurituloisimman tulokymmenensryhmän kotitalouksilla se oli 14,5 prosenttia. (Kuvio 5.)

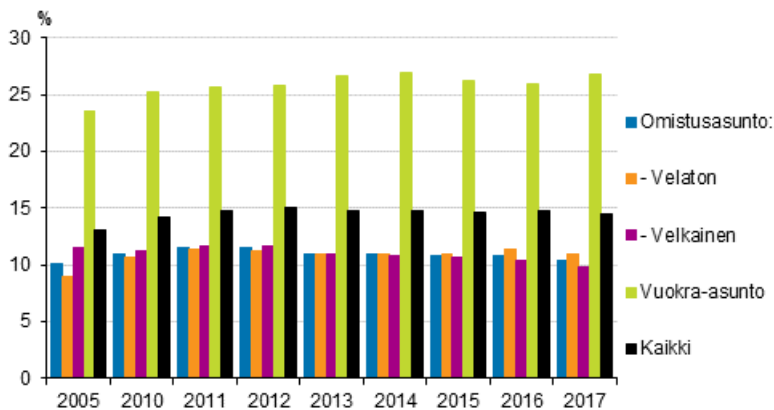
Kuvio 5. Asumismenot (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenensryhmän mukaan vuonna 2017, brutto- ja nettomääräiset asumismenot, keskiarvo

3.2 Asunnon hallintasuhde: tulo-osuuden pieneneminen pysähtyi vuokra-asunnoissa

Nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuudet olivat omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla keskimäärin 10,4 prosenttia ja vuokra-asunnoissa asuvilla 26,8 prosenttia. Velattomissa omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla tulo-osuus oli 11,0 prosenttia ja velkaisissa omistusasunnoissa 9,8 prosenttia vuonna 2017. Tiedot ovat kotitalouskohtaisten asumiskustannustulo-osuuksien perusteella laskettuja mediaanilukuja. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2005, 2010–2017, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani

Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuuden pieneneminen pysähtyi. Vuoteen 2014 verrattuna asumiskustannusten tulo-osuus oli vuonna 2017 lähes sama. Vuoteen 2005 verrattuna, josta lähtien asumiskustannusten tulo-osuus kasvoi lähes yhtäjaksoisesti (poikkeuksena vuosi 2009) ja ylitti neljänneksen vuonna 2010, se oli yhä noin 3 prosenttiyksikköä suurempi.

Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo pois lukien asumiskustannukset oli mediaanilla mitattuna omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla 23 100 euroa ja vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla 11 600 euroa vuonna 2017 (liitetaulukko 3; tietokantataulukko 24). Kaikkien kotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen mediaanitulo oli 18 900 euroa vuonna 2017.

Taulukossa 1 on esitetty asumiskustannusten tulo-osuudet pienituloisimmilla, kolmeen alimpaan tulokymmenysryhmään kuuluvilla kotitalouksilla vuonna 2017. Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli näille ryhmille yhteensä 22,9 prosenttia (taulukko 1). Erot asunnon hallintasuhteiden mukaisten ryhmien asumiskustannusten tulo-osuuksissa olivat vastaavanlaiset kuin kotitalouksilla yhteensä. Kolmeen alimpaan tulokymmenysryhmään kuuluvista kotitalouksista vuokralla asuvien asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 29,0 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvien 16,8 prosenttia. Pienituloisimmilla ja asuntovelkaisilla kotitalouksilla asumiskustannusten lisäksi pääomamenot veivät huomattavan osan tuloista: asumismenojen tulo-osuuksien mediaani oli 32,8 prosenttia.

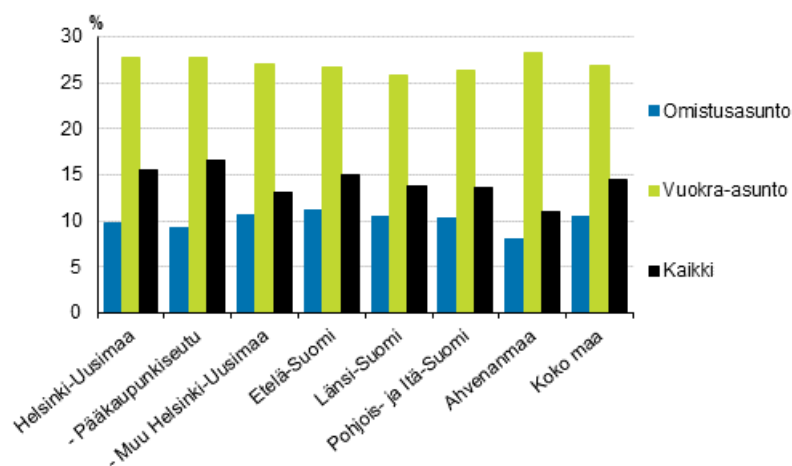
Taulukko 1. Asumiskustannusten ja asumismenojen tulo-osuudet (%) asunnon hallintasuhteen ja tulokymmenysryhmän mukaan 2017, mediaani, kotitaloudet

Asunnon hallintasuhte	Asumis-kustannus (%), I — III tulokymmenys	Asumis-kustannus (%), IV — X tulokymmenys	Asumis-kustannus (%), kaikki kotitaloudet	Asumis-meno (%), I — III tulokymmenys	Asumis-meno (%), IV — X tulokymmenys	Asumis-meno (%), kaikki kotitaloudet
Omistusasunto	16,8	9,0	10,4	21,4	17,2	18,2
- Velaton omistusasunto	17,0	8,8	10,9	18,8	10,0	12,4
- Velkainen omistusasunto	15,8	9,3	9,8	32,8	23,1	24,1
Asuntovelan määrä:	..	..	..	..	..	..
- 49 999	17,1	8,6	9,6	34,6	20,8	22,6
50 000 - 99 999	15,1	9,7	10,0	30,6	23,7	24,5
100 000 - 149 999	13,9	9,5	10,1	32,4	23,1	23,8
150 000 -	17,3	9,5	9,7	30,7	25,0	25,1
Vuokra-asunto	29,0	24,8	26,8	29,0	24,8	26,8
Kaikki kotitaloudet	22,9	10,8	14,5	25,9	19,3	21,7

3.3 Suuralue: tulotaso matalin vuokra-asunnoissa Helsinki-Uudenmaan ulkopuolella

Asumiskustannusten tulo-osuudet olivat suurimmat Helsinki-Uudenmaan suuralueella, jossa vuokralla asuminen on yleistä (kuvio 7). Vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 27,8 prosenttia pääkaupunkiseudulla ja hieman pienempi, eli 27,0 prosenttia sen ulkopuolisella alueella Helsinki-Uudellamaalla. Alueet erosivat tulotasoltaan selvästi siten, että tulotaso oli korkeampi pääkaupunkiseudulla.

Kuvio 7. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista suuralueen ja asunnon hallintasuhteen mukaan vuonna 2017, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani

Muualla Manner-Suomessa asumiskustannukset veivät vuokralla asuvilta kotitalouksilta vähemmän, tulo-osuuksien mediaani oli pienin Länsi-Suomessa, noin 26 prosenttia vuonna 2017.

Omistusasuntokotitalouksilla alueiden väliset erot olivat pienet. Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaanit olivat Helsinki-Uudellamaalla ja Pohjois-Suomessa noin 10 prosenttia ja muualla Manner-Suomessa noin 11 prosenttia.

Vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso oli korkein Helsinki-Uudellamaalla: ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli 14 400 euroa. Pääkaupunkiseudulla mediaanitulo oli 14 700 euroa ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella 12 700 euroa. Muualla Manner-Suomessa vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen mediaanitulo vaihteli vähän. Se oli alin Pohjois- ja Itä-Suomessa, 10 300 euroa, ja korkein Etelä- ja Länsi-Suomessa, molemmissa noin 10 900 euroa kotitalouden kulutusyksikköä kohti vuonna 2017. (Liitetaulukko 3.)

Omistusasuntokotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso oli korkein suuralueen mukaan Helsinki-Uudellamaalla (mediaani 27 500 euroa) ja alhaisin Pohjois- ja Itä-Suomessa (mediaani 21 300 euroa) vuonna 2017. Pääkaupunkiseudulla omistusasuntokotitalouksien ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli 29 300 euroa ja muualla Helsinki-Uudellamaalla 24 400 euroa.

3.4 Kotitalouden elinvaihe: yksinasuvilla keskimäärin yli viidennes asumiskustannuksiin

Kotitalouden elinvaihe kuvaa kotitalouden jäsenten suhteiden, jäsenmäärän ja iän mukaista elinvaiheluokkaa, samalla asumismuotoa. Kotitalouksien asumiskustannukset ja tulot eroavat elinvaiheen mukaan (kuvio 8).

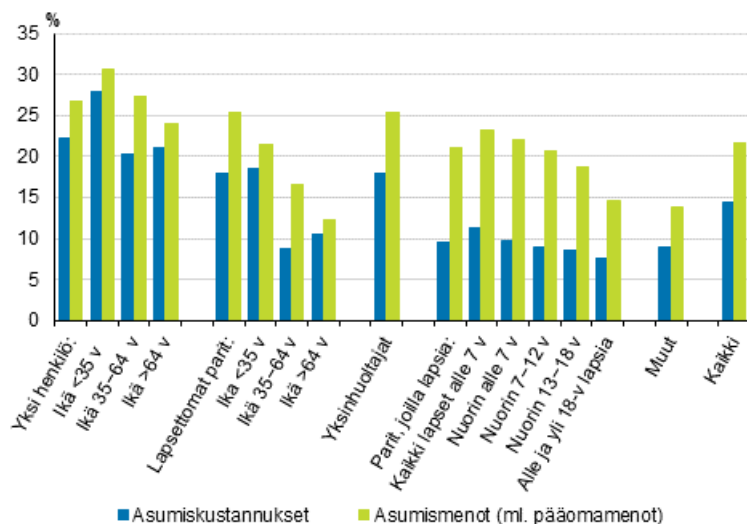
Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli suurin, 27,8 prosenttia, alle 35-vuotiaiden yhden henkilön kotitalouksissa. Keskimääräistä enemmän tuloja asumiseen käyttivät lisäksi heitä vanhemmat yhden henkilön kotitaloudet, alle 35-vuotiaiden lapsettomien parien ja yhden huoltajan muodostamat kotitaloudet.

Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 20,2 prosenttia 35–64-vuotiaiden ja 21,0 prosenttia 65 vuotta täyttäneiden yhden henkilön kotitalouksissa vuonna 2017. Alle 35-vuotiailla pareilla asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 18,5 prosenttia ja yksinhuoltajilla 18,0 prosenttia.

Nettomääräisten asumismenojen tulo-osuus, sisältäen asumiskustannusten lisäksi varsinaista asuntoa koskevat pääomamenot, oli kotitalouksissa mediaanilla mitattuna keskimäärin 21,7 prosenttia vuonna 2017. Asumismenot veivät velkaisten omistusasuntokotitalouksien käytettävissä olevista rahatuloista vajaan neljänneksen (24,1 %), lähes yhtä suuren osan kuin vuokralla asuvilla kotitalouksilla (26,8 %). Pääomamenot lisäsivät asumismenoja eniten parien lapsiperheissä, ja etenkin pienten lasten perheissä, joissa asuntovelkaisuus on yleistä. Parien kotitalouksissa, joissa kaikki lapset ovat alle 7-vuotiaita, nettomääräisten asumismenojen tulo-osuuksien mediaani oli 23,2 prosenttia. Perheissä, joissa nuorin lapsi on alle 7-vuotias, asumismenojen tulo-osuuksien mediaani oli 22,0 prosenttia, ja joissa lapset ovat 7–12-vuotiaita, 20,6 prosenttia. Tulo-osuudet olivat pienempiä kuin yhden henkilön, alle 35-vuotiaat (30,7 %) ja 35–64-vuotiaat (27,3 %), ja yksinhuoltajien kotitalouksilla (25,4 %).

Asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso, ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon mediaani, oli suhteellisesti heikoin yhden henkilön ja yksinhuoltajien kotitalouksilla. Esimerkiksi 35–64-vuotiaan yhden henkilön kotitalouden tulotaso oli keskimäärin 65 prosenttia ja asumiskustannusten maksamisen jälkeen 55 prosenttia suurituloisimman elinvaiheyrhmän eli 35–64-vuotiaan lapsettoman parin tulotasosta vuonna 2017. Suurituloisimman ryhmän mediaanitulo oli 34 000 ja asumiskustannusten jälkeen 30 400 euroa vuonna 2017. Jos vertailukohdaksi otetaan kaikkien kotitalouksien mediaanitulo, oli 35–64-vuotiaan yhden henkilön kotitalouden tulotaso tästä keskimäärin 96 prosenttia ja asumiskustannusten jälkeen 88 prosenttia, ja vastaavasti 65 vuotta täyttäneen yhden henkilön kotitalouden tulotaso 74 prosenttia ja asumiskustannusten jälkeen 65 prosenttia. (Liitetaulukko 4.)

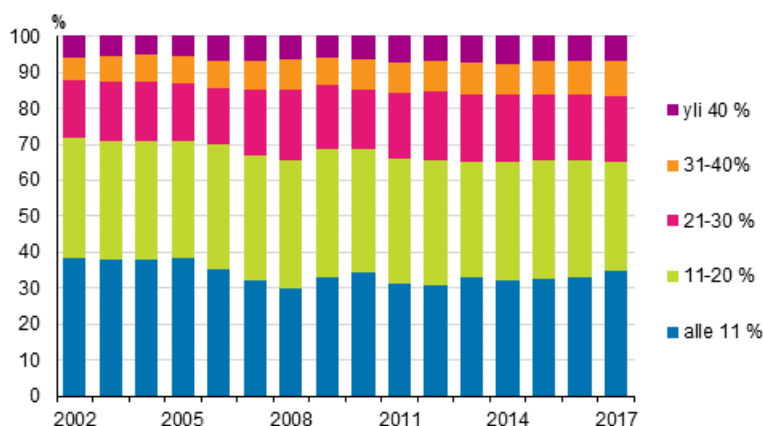
Kuvio 8. Asumiskustannukset ja -menot (%) käytettävissä olevista rahatuloista kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani

4 Suuret asumiskustannukset eivät yleistyneet

Asumiskustannusrasitteisten kotitalous- ja henkilöosuudet olivat samat kuin edellisvuonna. Suuret asumiskustannukset rasittivat vuonna 2017 noin 180 400 kotitaloutta eli 6,6 prosenttia kaikista kotitalouksista. Asumiskustannusrasitteisiin kotitalouksiin kuului 221 300 henkilöä, 4,1 prosenttia kotitalousväestöstä. Asumiskustannukset ovat suuret silloin, kun niihin nettomääräisinä kuluu yli 40 prosenttia kotitalouden käytettävissä olevista rahatuloista asumistuet pois lukien. Määritelmä on EU:n tulo- ja elinolotilastosta (EU-SILC). (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Kotitaloudet (%) asumiskustannusten tulo-osuuksien mukaisissa ryhmissä vuosina 2002–2017, nettomääräiset asumiskustannukset

Suurten asumiskustannusten rasittamien kotitalouksien määrän kasvu taittui vuonna 2015. Siitä lähtien asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista pysyi samana. Vuosina 2013–2014 kotitalousosuus oli ollut suurimmillaan, yli 7 prosenttia.

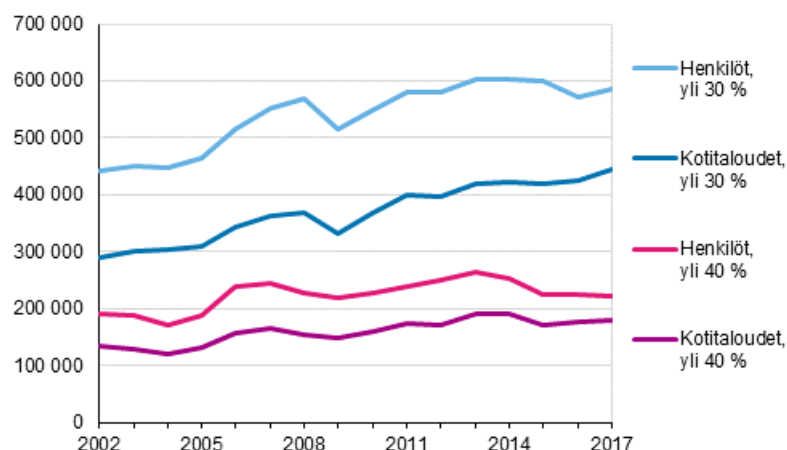
Niiden kotitalouksien määrä, jotka käyttivät asumiseen yli 30 prosenttia tuloistaan, kasvoi vuonna 2017 hieman edeltäviin vuosiin verrattuna. Kotitalouksia oli yli 16 prosentissa kaikista kotitalouksista. Näissä kotitalouksissa asui lähes 11 prosenttia henkilöistä.

Sekä kotitalouksien, joiden asumiskustannukset olivat suhteellisen suuret, että niihin kuuluvien henkilöiden määrät kääntyivät kasvuun viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla molemmilla raja-arvoilla (asumiskustannusten tulo-osuus yli 30 % tai 40 %). Vielä vuonna 2005 asumiskustannusten tulo-osuus oli yli 40 prosenttia 5,4 prosentilla ja yli 30 prosenttia 12,7 prosentilla kotitalouksista.

Kotitalouksien, joilla asumiskustannukset olivat viidenneksen tai alle käytettävistä olevista rahatuloista, määrä oli vuonna 2017 vain hieman pienempi (-0,5 %) kuin edellisvuonna. Näiden kotitalouksien osuus oli yli 65 prosenttia. Vuonna 2005 vastaava kotitalousosuus oli ollut suurempi, noin 70 prosenttia.

Asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien määrä, joilla nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuus oli yli 40 prosenttia, oli vuonna 2017 noin 5 prosenttia pienempi kuin vuonna 2014. Henkilömäärä oli noin 13 prosenttia pienempi. Vuosia 2008 ja 2009 lukuun ottamatta asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien määrä kasvoi yhtäjaksoisesti viime vuosikymmenen puolivälistä vuoteen 2014. (Kuvio 10.)

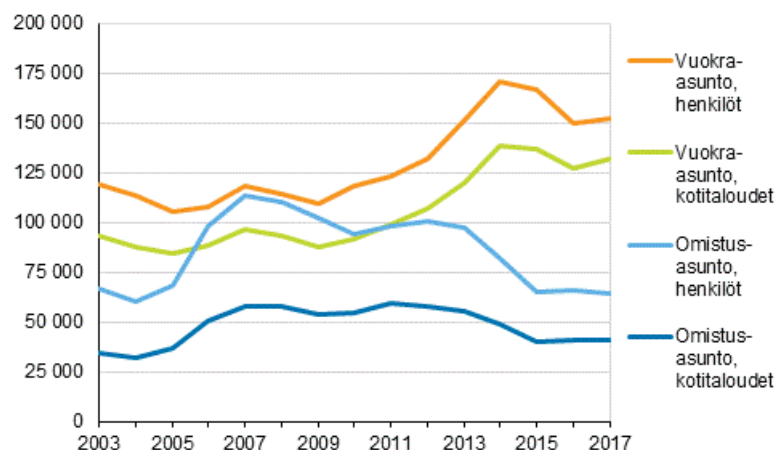
Kuvio 10. Kotitaloudet ja henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 30 % tai 40 %, vuosina 2002–2017

Asumiskustannusrasitteisuuden väheneminen vuodesta 2014 vuoteen 2017 kohdistui vuokra-asunnoissa asuviin. Vuokra-asunnoissa asuvista kotitalouksista oli asumiskustannusrasitteisia 15,5 prosenttia vuonna 2017. Osuus oli hieman suurempi kuin edellisvuonna, mutta merkitsevästi pienempi kuin vuonna 2014. Vuokra-asunnoissa asuvien asumiskustannusrasitteisten henkilöosuus oli 11,1 prosenttia vuonna 2017, joka samoin oli hieman edellisvuotta suurempi. (Tietokantataulukko 24.)

Kahden vuoden liukuvien keskiarvojen perusteella asumiskustannusrasitteisten vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien määrä oli vuosina 2016–2017 noin 4 prosenttia pienempi kuin vuosina 2013–2014. Henkilömäärä oli vuosina 2016–2017 noin 11 prosenttia pienempi kuin vuosina 2013–2014. (Kuvio 11.)

Kuvio 11. Kotitaloudet ja henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40 %, asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2002–2017, 2 vuoden liukuvat keskiarvot

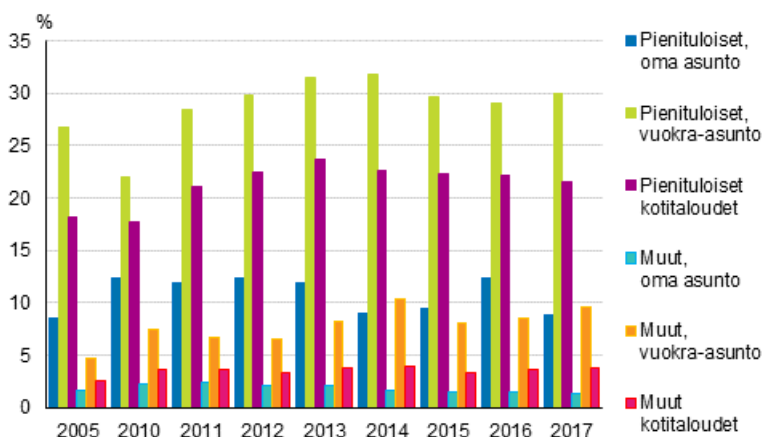

Suuret asumiskustannukset (nettomääräisinä yli 40 % käytettävissä olevista rahatuloista) rasittivat tulojen mukaan keskimääräistä useammin kahteen alimpaan tulokymmenensyryhmään kuuluvia kotitalouksia, pienituloisia, vuokra-asunnossa asuvia, Helsinki-Uudenmaan suuralueen, yhden henkilön, työttömien, opiskelijoiden ja muiden ammatissa toimimattomien kotitalouksia. Tuloryhmän mukaan 24,4 prosenttia pienituloisimman, 9,9 prosenttia toiseksi pienituloisimman ja 8,2 prosenttia kolmannen tulokymmenensyryhmän kotitalouksista oli vuonna 2017 asumiskustannusrasitteisia. Tilastomäärittelmän mukaan pienituloisista kotitalouksista 21,5 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia. Suuret asumiskustannukset rasittivat asuinalueesta (suuralue) riippumatta vuokralla asuvia kotitalouksia, kuitenkin yleisimmin Helsinki-Uudellamaalla. Suuralueen vuokra-asuntokotitalouksista yli 18 prosentilla siten, että

pääkaupunkiseudulla 17,3 prosentilla ja muualla Helsinki-Uudenmaan suuralueella 22,2 prosentilla asumiskustannusten tulo-osuus oli yli 40 prosenttia. Yksinhuoltajista jokseenkin yhtä usealla (7,2 % kotitalouksista) kuin kotitalouksilla keskimäärin asumiskustannusten tulo-osuus oli yli 40 prosenttia. Toisaalta asumiskustannusten tulo-osuuden mediaani oli tässä ryhmässä verrattain korkea. Sen sijaan yhden henkilön kotitalouksissa yhteensä useammalla eli 13,0 prosentilla asumiskustannukset olivat yli 40 prosenttia käytettävissä olevista rahatalouksista. Heistä alle 35-vuotiaiden kotitalouksista 23,5 prosenttia, 35–64-vuotiaiden kotitalouksista 9 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneiden kotitalouksista noin 10 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia. Ammatissa toimimattomista 28,7 prosenttia opiskelijoiden ja muiden ammatissa toimimattomien (pl. eläkeläiset) ja 16,8 prosenttia työttömien kotitalouksista oli vuonna 2017 asumiskustannusrasitteisia (tulo-osuus yli 40 %). (Tietokantataulukot 23 ja 24; Liitetaulukot 3–5.)

Kuviossa 12 on esitetty asumiskustannusrasitteisten osuudet pienituloisista kotitalouksista¹⁾ asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2005 ja 2010–2017. Vuonna 2017 osuus oli 21,5 prosenttia. Pienituloisista, vuokra-asunnoissa asuvista kotitalouksista 30 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvista 9 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia. Vuokra-asunnoissa asuvien asumiskustannusrasitteisten kotitalousosuus oli noin kaksi prosenttiyksikköä pienempi kuin vuosina 2013–2014 (32 %). Edeltävällä ajanjaksolla oli pienituloisten ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien asumiskustannusrasitteisuus ollut viimeksi vuonna 2012 lähes yhtä yleistä.

Kuvio 12. Kotitaloudet (%), joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40%, pienituloisista ja muista kotitalouksista asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2005, 2010–2017

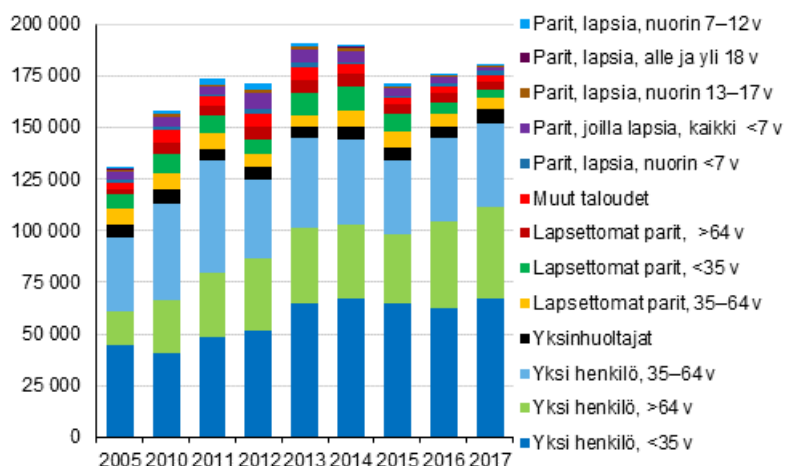

Tarkasteltaessa asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien elinvaiheen mukaista rakennetta, suuri enemmistö, eli noin 84 prosenttia oli yhden henkilön kotitalouksia vuonna 2017. Lapsiperheitä oli noin 7 prosenttia kaikista asumiskustannusrasitteisista kotitalouksista. Yhden henkilön kotitalouksien määrä kasvoi asumiskustannusrasitteisissa viimeksi vuonna 2013, jonka jälkeen se pysyi lähes samana. (Kuvio 13.)

1) Pienituloisilla kotitalouksilla tarkoitetaan kotitalouksia ja niihin kuuluvia henkilöitä, joissa henkilöiden kesken laskettu käytettävissä oleva rahatalo kulutusyksikköä kohti eli ekvivalentti käytettävissä oleva rahatalo on alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta.

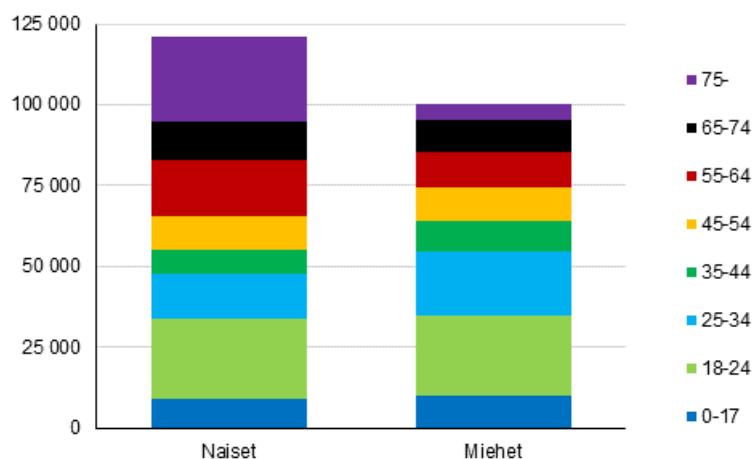

Kuvio 13. Kotitaloudet, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40%, elinvaiheen mukaan vuosina 2005, 2010–2017

Henkilön iän mukaan suurten asumiskustannusten rasittamiin kotitalouksiin kuuluvista henkilöistä noin 37 prosenttia oli 18–34-vuotiaita vuonna 2017 (kuvio 14). Sukupuolten väliset erot ovat pieniä. Ne ovat seurausta väestörakente-eroista ja yhden henkilön kotitalouksien muodostumisesta. 18–34-vuotiaiden ryhmässä naiset käsittivät noin 20 prosenttia ja miehet noin 17 prosenttia kaikista asumiskustannusrasitteisista henkilöistä. 65 vuotta täyttäneissä sitä vastoin naisilla asumiskustannusrasitteisten henkilöosuus oli suurempi, 17 prosenttia, kuin miehillä, joilla se oli 7 prosenttia vuonna 2017.

Kuvio 14. Henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40%, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2017

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Asunnon hallintasuhde tulodesiilir ryhmän mukaan vuonna 2017

Tulokymmenyys	Kotitalouksia (lkm)		Asunnon hallintasuhde					
	Otoksessa	Perusjoukossa, 1 000	Omistusasunto	-Velaton omistusasunto	-Velkainen omistusasunto	Vuokra-asunto	Muu	Yhteensä
I pienituloisin (10 %)	893	374,2	38,5	29,9	8,6	59,3	2,2	100,0
II	776	336,0	39,9	31,0	8,9	56,6	3,5	100,0
III	793	282,5	52,3	34,5	17,8	43,6	4,1	100,0
IV	865	253,6	65,2	39,0	26,2	32,2	2,5	100,0
V	919	262,1	68,6	36,7	31,9	28,1	3,3	100,0
VI	925	241,3	71,5	29,3	42,2	25,7	2,8	100,0
VII	1 004	242,1	77,1	31,4	45,7	21,1	1,8	100,0
VIII	1 067	240,2	82,1	31,7	50,4	16,1	1,8	100,0
IX	1 163	241,1	85,1	33,4	51,7	13,3	1,5	100,0
X suurituloisin (10 %)	1 427	240,2	92,3	36,4	55,9	6,3	1,4	100,0
Kaikki kotitaloudet	9 832	2 713,3	64,7	33,2	31,5	32,8	2,5	100,0

Liitetaulukko 2. Asunnon hallintasuhde kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017

Kotitalouden elinvaihe	Kotitalouksia (lkm)		Asunnon hallintasuhde					
	Otoksessa	Perusjoukossa, 1 000	Omistusasunto	-Velaton omistusasunto	-Velkainen omistusasunto	Vuokra-asunto	Muu	Yhteensä
<i>Yhden hengen taloudet</i>	2 363	1 167,2	48,9	32,5	16,3	47,6	3,6	100,0
- Yhden hengen talous, ikä alle 35 v	639	284,5	15,8	1,6	14,1	82,2	2,1	100,0
- Yhden hengen talous, ikä 35–64 v	959	431,4	52,0	24,0	27,9	44,3	3,7	100,0
- Yhden hengen talous, ikä yli 64 v	765	451,4	66,7	60,1	6,6	28,9	4,4	100,0
<i>Lapsettomat parit</i>	3 753	815,1	76,3	46,5	29,8	22,3	1,4	100,0
- Lapsettomat parit, ikä alle 35 v	483	173,2	33,9	2,1	31,8	65,6	0,5	100,0
- Lapsettomat parit, ikä 35–64 v	1 816	328,2	84,9	41,8	43,1	13,2	1,8	100,0
- Lapsettomat parit, ikä yli 64 v	1 454	313,7	90,7	75,9	14,8	7,9	1,4	100,0
<i>Parit, joilla lapsia</i>	2 565	477,3	80,9	12,9	68,0	17,4	1,8	100,0
- Parit, joilla lapsia, kaikki alle 7 v	652	155,9	73,0	6,0	67,0	25,2	1,8	100,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin alle 7 v	452	92,4	79,3	6,6	72,7	18,7	2,0	100,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin 7–12 v	600	112,7	85,3	13,7	71,6	13,5	1,3	100,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin 13–17 v	399	63,7	90,7	27,5	63,2	7,1	2,2	100,0
- Parit, joilla lapsia, sekä alle että yli 18 v	462	52,7	85,8	25,3	60,5	12,5	1,6	100,0
<i>Yksinhuoltajataloudet</i>	304	96,4	46,6	8,5	38,1	48,3	5,1	100,0
<i>Muut taloudet</i>	847	157,3	83,6	45,3	38,3	14,6	1,8	100,0
<i>Kaikki kotitaloudet</i>	9 832	2 713,3	64,7	33,2	31,5	32,8	2,5	100,0

Liitetaulukko 3. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita asunnon hallintasuhteen ja suuralueen mukaan vuonna 2017

Asunnon hallintasuhte	Kotitalouksia		Kotitalouden keskikoko	Asuinpinta-ala	Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti				Asumiskustannusten tulo-osuus	Asumismenojen tulo-osuus	Asumiskustannusten tulo-osuus yli 40% ¹⁾
	Otos	Perusjoukko				PI. asumiskustannukset		PI. asumiskustannukset			
Suuralue	Lkm	Lkm, 1 000	Lkm, keskiarvo	m ² , keskiarvo	€, keskiarvo	€, keskiarvo	€, mediaani	€, mediaani	%, mediaani	%, mediaani	%
<i>Omistusasunnot</i>	7 526	1754,8	2,2	108,4	29 449	26 257	26 132	23 072	10,4	18,2	2,1
Helsinki-Uusimaa	1 888	475,0	2,2	101,7	35 430	31 740	30 936	27 492	9,8	19,7	2,3
- Pääkaupunki-seutu	1 161	303,0	2,2	92,9	37 777	34 044	32 854	29 285	9,2	19,7	1,7
- Muu Uusimaa	727	172,0	2,3	117,3	31 296	27 681	28 143	24 383	10,7	19,7	3,5
Etelä-Suomi	1 566	387,1	2,1	110,8	28 001	24 842	24 863	21 814	11,1	18,4	2,8
Länsi-Suomi	2 017	454,5	2,2	111,9	27 557	24 511	25 099	21 943	10,5	17,7	1,9
Pohjois- ja Itä-Suomi	1 948	427,8	2,3	109,4	26 101	23 277	24 179	21 264	10,2	17,0	1,6
Ahvenanmaa	107	10,3	2,4	128,0	30 468	27 490	29 558	26 315	8,0	13,7	2,1
<i>Vuokra-asunnot</i>	2 138	889,4	1,6	54,4	19 650	13 392	17 580	11 564	26,8	26,8	15,5
Helsinki-Uusimaa	701	287,1	1,7	53,3	22 659	15 537	20 834	14 357	27,8	27,8	18,2
- Pääkaupunki-seutu	566	237,0	1,7	52,1	23 083	15 745	21 280	14 718	27,8	27,8	17,3
- Muu Uusimaa	135	50,1	1,6	58,8	20 656	14 552	19 058	12 734	27,0	27,0	22,2
Etelä-Suomi	433	188,5	1,6	55,4	19 135	13 055	17 115	10 942	26,6	26,6	14,9
Länsi-Suomi	509	210,9	1,5	54,8	17 992	12 220	16 663	10 892	25,8	25,8	10,7
Pohjois- ja Itä-Suomi	474	199,3	1,5	54,4	17 508	11 825	15 909	10 254	26,4	26,4	17,6
Ahvenanmaa	21	3,6	.. ²⁾	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Kaikki kotitaloudet</i>	9 832	2 713,3	2,0	89,4	26 064	21 783	23 041	18 909	14,5	21,7	6,6
Helsinki-Uusimaa	2 676	794,9	2,0	82,6	30 498	25 407	26 899	21 700	15,5	23,5	8,2
- Pääkaupunki-seutu	1 796	566,4	2,0	74,3	31 193	25 771	27 304	21 523	16,5	24,5	8,3
- Muu Uusimaa	880	228,5	2,2	103,4	28 777	24 504	25 841	21 997	13,1	22,1	8,0
Etelä-Suomi	2 035	592,2	1,9	91,5	24 909	20 739	22 047	17 825	15,0	21,7	6,9
Länsi-Suomi	2 552	677,6	2,0	93,0	24 415	20 482	21 635	17 870	13,8	20,9	4,7
Pohjois- ja Itä-Suomi	2 440	634,6	2,0	91,5	23 301	19 554	21 041	17 909	13,6	20,3	6,6
Ahvenanmaa	129	14,0	2,2	109,9	28 191	24 196	26 861	21 808	10,9	19,1	3,5

1) Kotitalouden varsinaisen asunnon kiinteistövero on luettu käytettävissä olevien rahatuloiden sijaan asumiskustannuksiksi asumiskustannusten ja -menojen tulo-osuuksissa.

2) .. Tietoa ei ole saatu tai se on liian epävarma esitettäväksi.

Liitetaulukko 4. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2017

Kotitalouden elinvaihe	Kotitalouksia		Koti- talouden keski- koko	Asuin- pinta- ala	Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti				Asumis- kustan- nusten tulo- osuus	Asumis- menojen tulo- osuus	Asumis- kustan- nusten tulo- osuus, yli 40% ¹⁾
	Otos	Perus- joukko				Pl. asumis- kustan- nukset		Pl. asumis- kustan- nukset			
	Lkm	Lkm, 1 000	Lkm, keski- arvo	m ² , keski- arvo	€, keski- arvo	€, keski- arvo	€, medi- aani	€, medi- aani	%, mediaani	%, mediaani	%
<i>Yhden hengen taloudet</i>	2 363	1 167,2	1,0	63,4	20 925	15 790	17 960	13 223	22,2	26,7	13,0
- Yhden hengen talous, ikä alle 35 v	639	284,5	1,0	45,7	18 336	12 366	16 663	10 244	27,8	30,7	23,5
- Yhden hengen talous, ikä 35–64 v	959	431,4	1,0	67,1	24 709	19 379	22 095	16 626	20,2	27,3	9,4
- Yhden hengen talous, ikä yli 64 v	765	451,4	1,0	71,0	18 939	14 519	17 015	12 370	21,0	24,0	9,9
<i>Lapsettomat parit</i>	3 753	815,1	2,0	99,7	31 997	28 197	28 107	24 447	10,7	15,9	1,7
- Lapsettomat parit, ikä alle 35 v	483	173,2	2,0	66,6	27 920	22 825	25 929	20 211	18,5	21,5	2,4
- Lapsettomat parit, ikä 35–64 v	1 816	328,2	2,0	110,1	38 667	34 897	34 008	30 357	8,8	16,6	1,7
- Lapsettomat parit, ikä yli 64 v	1 454	313,7	2,0	107,0	27 269	24 152	23 889	21 108	10,5	12,2	1,3
<i>Parit, joilla lapsia</i>	2 565	477,3	4,0	123,1	28 662	25 417	26 433	23 312	9,6	21,0	1,1
- Parit, joilla lapsia, kaikki alle 7 v	652	155,9	3,5	101,1	27 446	23 698	26 307	22 325	11,2	23,2	1,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin alle 7 v	452	92,4	5,0	129,6	25 579	22 514	23 745	20 885	9,7	22,0	2,5
- Parit, joilla lapsia, nuorin 7–12 v	600	112,7	4,0	130,4	31 328	28 103	28 874	25 643	9,0	20,6	0,1
- Parit, joilla lapsia, nuorin 13–17 v	399	63,7	3,4	132,9	31 077	28 125	27 776	25 216	8,5	18,7	1,4
- Parit, joilla lapsia, sekä alle että yli 18 v	462	52,7	5,0	149,6	29 038	26 570	25 708	23 121	7,5	14,6	0,3
<i>Yksinhuoltajataloudet</i>	304	96,4	2,8	88,6	19 863	14 912	18 083	13 298	18,0	25,4	7,2
<i>Muut taloudet</i>	847	157,3	2,8	126,8	29 376	26 199	27 328	24 635	8,9	13,8	1,8
<i>Kaikki kotitaloudet</i>	9 832	2 713,3	2,0	89,4	26 064	21 783	23 041	18 909	14,5	21,7	6,6

1) Kotitalouden varsinaisen asunnon kiinteistövero on luettu käytettävissä olevien rahatulojen sijaan asumiskustannuksiin asumiskustannusten ja -menojen tulo-osuuksissa.

Liitetaulukko 5. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017

Viitehenkilön sosioekonominen asema	Kotitalouksia		Kotitalouden keskikoko	Asuinpinta-ala	Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti				Asumiskustannusten tulo-osuus	Asumismenojen tulo-osuus	Asumiskustannusten tulo-osuus, yli 40% ¹⁾
	Otos	Perusjoukko				Pl. asumiskustannukset		Pl. asumiskustannukset			
	Lkm	Lkm, 1 000	Lkm, keskiarvo	m ² , keskiarvo	€, keskiarvo	€, keskiarvo	€, mediaani	€, mediaani	%, mediaani	%, mediaani	%
<i>Ammatissa toimivat</i>	6 353	1 469,6	2,4	99,7	31 467	27 192	28 005	24 012	11,6	22,0	3,3
Ylemmät toimihenkilöt	2 021	434,1	2,6	105,7	38 774	34 357	34 863	30 604	9,5	21,7	2,2
Alemmat toimihenkilöt	1 504	428,3	2,3	89,9	27 588	23 244	26 228	22 180	13,1	23,2	3,5
Työntekijät	1 335	422,7	2,3	88,6	25 923	21 701	25 069	20 737	13,8	21,8	3,0
Maatalousyrittäjät	408	29,3	2,9	173,9	30 877	28 532	26 616	23 939	6,7	9,5	2,3
Muut yrittäjät	1 085	155,2	2,6	126,0	36 948	32 747	29 813	26 223	10,3	20,7	6,8
<i>Ammatissa toimimattomat</i>	3 479	1 243,7	1,5	77,2	19 679	15 391	17 204	12 849	18,3	21,1	10,6
Eläkeläiset	2 658	919,1	1,5	85,5	21 836	17 892	18 980	15 557	16,0	18,8	6,4
- Ylemmät toimihenkilöt	561	132,3	1,6	106,5	31 447	27 336	27 979	24 547	12,4	15,8	5,4
- Alemmat toimihenkilöt	768	291,0	1,4	81,0	21 163	16 943	19 411	15 927	16,6	19,6	7,1
- Työntekijät	828	334,6	1,4	75,7	19 029	15 226	17 811	14 169	17,3	20,1	5,9
- Maatalousyrittäjät	203	61,1	1,4	97,0	18 066	15 044	14 871	11 176	14,7	16,6	8,6
- Muut yrittäjät	248	72,7	1,6	106,8	24 983	21 345	18 537	15 085	15,1	17,5	4,6
- Muut eläkeläiset	50	27,4	1,3	69,8	16 926	12 111	15 140	10 244	17,9	17,9	8,1
Työttömät	412	165,2	1,5	57,2	14 332	9 141	13 634	8 070	22,4	25,4	16,8
Opiskelijat ja muut	409	159,3	1,6	49,9	12 782	7 450	12 782	7 313	28,9	30,3	28,7
Kaikki kotitaloudet	9 832	2 713,3	2,0	89,4	26 064	21 783	23 041	18 909	14,5	21,7	6,6

1) Kotitalouden varsinaisen asunnon kiinteistövero on luettu käytettävissä olevien rahatulojen sijaan asumiskustannuksiin asumiskustannusten ja -menojen tulo-osuuksissa.

Laatuseloste: tulonjakotilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Tulonjakotilasto on vuosittain laadittava otospohjainen tilasto, joka kuvaa kotitalouksien ja ammatissa toimivien henkilöiden tulojen määrää ja muutosta, tulojen rakennetta sekä niiden jakautumista Suomessa. Kotitalouksien tulokehitystä seurataan pitkinä aikasarjoina. Tulonjakotilaston aikasarjatiedot muodostetaan takautuvasti vertailukelpoisiksi. Ensimmäinen varsinainen tulonjakotilasto laadittiin vuonna 1977.

Tulonjakotilaston tietosisältö perustuu kansainvälisiin tulonjakotilaston suosituksiin¹⁾. Tietoina ovat kotitalouksien bruttotulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot ja saadut tulonsiirrot, sekä maksetut tulonsiirrot. Näiden tulokomponenttien perusteella muodostuu käytettävissä olevat rahatulot, joka on tulonjakotilaston ensisijainen tulokäsite vuodesta 2011 lähtien. Tietosisältö vastaa EU:n tulo- ja elinolutilastossa (EU-SILC) sekä OECD:n tulonjakotietokannassa käytettäviä tulokäsitteitä (ks. 6 Tilastojen vertailukelpoisuus).

Tilastokeskus julkaisee tietoja kotitalouksien toimeentulosta, tuloeroista ja pienituloisuudesta väestöryhmittäin tulonjakotilaston internet-sivuilla. Tietoja tilastoidaan muun muassa kotitalouksien tulotason, sosioekonomisen aseman, elinvaiheen ja iän mukaan.

Tulonjakotilastossa on myös tietoa veloista, asumisesta, asumismenoista, muista kotitalouksien toimeentuloon vaikuttavista tekijöistä ja toimeentulon riittävytydestä. Tilastokeskus ja Euroopan yhteisön tilastovirasto EUROSTAT julkaisevat tietoja eri yhteyksissä säännöllisesti verkkosivuillaan.

Tulonjakotilastossa perusaineistosta laaditaan vuosittain palveluaineisto, jota luovutetaan tutkimustarkoituksiin. Tulonjaon palveluaineistoa käytetään julkishallinnossa, yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tulonjaon ja sosiaaliturvaetuksien tutkimukseen ja kehittämiseen. Palveluaineiston tutkimuskäytön erityisenä muotona on mikrosimulointi. Tulonjakotilaston palveluaineiston lisäksi sen perusaineistosta laaditaan erillisestä pyynnöstä erityisselvityksiä ja toimeksiantoja.

Tulonjakotilaston aineisto on yleisesti käytetty tutkimusaineisto kansainvälisessä vertailevassa tutkimuksessa. Tulonjakotilaston tietojen keruun yhteydessä kerätään tietoja Eurostatin EU:n tulo- ja elinolutilastoa EU-SILCiä varten (EU:n parlamentin ja neuvoston asetus 1177/2003). Tämän aineiston tutkimuskäyttö on Eurostatin kautta vilkasta. Tulonjakotilaston aineistoa toimitetaan määrävuosin Luxemburg Income Study'n (LIS) kansainväliseen tietokantaan, joka on maailmanlaajuisessa tutkimuskäytössä. Aineistoa toimitetaan säännöllisesti myös OECD:lle ja kansainväliseen EUROMOD-mikrosimulointitutkimukseen.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu vuosittain kerättävään otosaineistoon. Perustiedot kerätään yhdistämällä kotitalouksilta haastattelemalla kerättyjä tietoja ja rekisteritietoja. Pääosa kotitalouksien luokittelutiedoista sekä ne tulotiedot, joita ei ole saatu rekistereistä, on kerätty haastattelemalla.

Haastattelut

Haastatteluista vastaa Tilastokeskuksen Tiedonhankinta-yksikkö. Haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti Blaise-lomakeohjelmiston avulla valtaosin puhelinhaastatteluina. Kielenä käytetään haastateltavan valinnan mukaan joko suomea, ruotsia tai englantia (tilastovuodesta 2014 lähtien). Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 29 minuuttia vuoden 2017 tutkimuksessa.

Rekisterit

Suuri osa tutkimuksen tiedoista saadaan hallinnollisista rekistereistä ja tilastorekistereistä. Tulonjakotilaston rekisterilähteitä ovat:

1) OECD (2013) OECD Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth. OECD Publishing <http://dx.doi.org/10.1787/9789264194830-n>; UNECE (2011) Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition 2011.

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallinnon verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri, asumistukirekisteri sekä toimeentulotukirekisteri
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Koulutusrahaston tiedostot
- Luonnonvarakeskuksen (Luke) maatilarekisteri
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Perusjoukko

Tilaston kohdeperusjoukon muodostavat Suomessa tilastovuoden lopussa (31.12.2017) vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät

- osoitteettomat
- laitospöestö (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat)
- pysyvästi ulkomailla asuvat, ja myös yli vuoden tilapäisesti ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei viitevuonna kuulunut kyseiseen kotitalouteen
- turvapaikanhakijat ja tilapäisesti Suomessa asuvat.

Varusmiehet luetaan tilaston perusjoukkoon kuuluviksi. Kuhunkin kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään haastattelun perusteella tilastovuoden lopun tilanteen mukaan.

Otanta-asetelma

Tulonjakotilasto perustuu kiertävään paneeliotokseen. Kotitalous osallistuu tutkimukseen neljänä peräkkäisenä vuotena, eli tilastovuoden aineisto koostuu 1.–4. tutkimuskertaa otoksessa mukana olevista kotitalouksista (taulukko 2). Vuoteen 2008 saakka tulonjakotilaston otos sisälsi kaksi paneelia, eli otoksessa ensimmäistä ja toista tutkimuskertaa mukana olevat kotitaloudet. Siirryttäessä kahdesta neljään tutkimuskertaan pienennettiin lähtötosta siten, että ensimmäiselle tutkimuskerralle on valittu vuoden 2009 tilastosta alkaen 5 000 kotitaloutta aikaisemman 7 500:n sijaan.

Tulonjakotilaston otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 16 vuotta täyttäneitä kohdehenkilöä Tilastokeskuksen väestöä koskevasta tietokannasta²⁾(tilastovuonna 2015 poikkeuksellisesti 100 000). Otokseen poimitujen kohdehenkilöiden asutokunnat muodostetaan yhdistämällä kohdehenkilön kanssa samassa asunnossa vakituisesti asuvat henkilöt asuinpaikkatunnuksen avulla. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan ositteittain varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 asutokuntakotitaloutta. Kotitalouden todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä. Ositteet muodostetaan tilastovuotta edeltävän vuoden verotietojen perusteella. Ositteiden muodostamisessa käytetään tietoja asutokuntakotitalouden valtionveronalaisista tuloista ja kotitalouden jäsenten sosioekonomisista ryhmistä³⁾. Verorekisterin tietojen perusteella muodostetut sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Vuonna 2014 ositteiden määrä vähennettiin kahteentoista yhdistämällä verotietueettomat pienituloisten muut 1 ryhmään. Muutos ei vaikuta tietojen vertailukelpoisuuteen. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä on otettu huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen. Otoksen kiintiöintiä muutettiin vuodesta 2007 alkaen

2) Vuodesta 2003 lähtien ikäraja on ollut 16 vuotta aikaisemman 15 vuoden sijaan. Tähän päädyttiin sovitettaessa kansallisen tulonjakotilaston ja Euroopan yhteisön tilastoviraston Eurostatin EU:n tulo- ja elinolo-tilaston (EU-SILC) edellyttämiä toteuttamiskäytäntöjä.

3) Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määritelty kohdehenkilön kotitalouden sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan, kun aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön mukaan. Ositeluokittelun muutos perustuu testeihin, joissa kotitalouteen perustuvan luokittelun todettiin olevan estimoinnin kannalta tehokkaamman kuin henkilöön perustuvan.

kasvattamalla pienituloisten ja eläkeläisten lukumäärää. Muutoksen taustalla oli tarve tehostaa pienituloisuusindikaattorien, esimerkiksi pienituloisuusasteen, estimointia.

Tulonjakotilaston siirryttyä neljän paneelin kiertävään otokseen vuonna 2009 on 2.–4. tutkimuskerralle poimittu 16-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset vuosittain. Vuonna 2009 poimittiin lisäksi poikkeuksellisesti 17-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset tutkimuksen 3.–4. tutkimuskerralle ja 18-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotos 4. tutkimuskerralle. Tutkimuskerrasta riippuen lisäotokseen poimitut kohdehenkilöt osallistuvat tutkimukseen 1–3 tutkimuskertaa. Lisäotoksilla varmistetaan tilaston edustavuus kotitalousväestön ikäjakauman suhteen.

Painokertoimet

Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimen, jolla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi kotitalouden sisällymistodennäköisyyttä. Tämän jälkeen hyväksytyyn otoksen asetelmapainoille tehdään vastauskatkorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Nämä otostason tietojen perusteella vastauskatkorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille. Vuoden 2017 aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia tietoja:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhmitys)
- asuntokunnan koko ensimmäisen tutkimuskerran otokselle ja kotitalouden koko jatkavien tutkimuskertojen otoksille (tilastovuonna 2017; tätä ennen kaikkien tutkimuskertojen otosten kalibroinneissa käytettiin asuntokunnan kokoa)
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- 16 vuotta täyttäneiden koulutusaste (tilastovuodesta 2016 alkaen; ks. laatuseloste tilastovuodelle 2016)
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot; tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot)
- tulonjaon kokonaistilaston pienituloisiin asuntokuntiin kuuluvien henkilöiden lukumäärä asuntoväestössä, rekisteripohjainen tulokäsike (tilastovuodesta 2015 alkaen)

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Taulukossa 1 on esitetty tietoja vuoden 2017 tulonjakotilaston ensimmäisen tutkimuskerran otoksesta ja kadosta ositteittain. Ositteessa oleva numero kuvaa tuloluokkaa, esimerkiksi palkansaajat on jaettu valtionveronalaisten tulojen mukaan neljään luokkaan (1=pienituloisin, 4=suurituloisin luokka).

Taulukko 1. Vuoden 2017 tulonjakotilaston I tutkimuskerran otoksen jakautuminen ositteittain

	Masterotoksen koko	Brutto-otos	Poimintasuhde, %	Hyväksytyt kotitalouksia	Kato	Ylipeitto
Osio						
Palkansaajat 1	10 579	821	7,7	417	396	8
Palkansaajat 2	8 059	652	8,0	375	271	6
Palkansaajat 3	6 752	569	8,4	348	216	5
Palkansaajat 4	3 390	500	14,7	291	203	6
Yrittäjät 1	1 597	400	25,0	223	173	4
Yrittäjät 2	748	299	39,9	175	121	3
Maanviljelijät 1	584	199	34,0	144	54	1
Maanviljelijät 2	484	183	37,8	122	59	2
Eläkeläiset 1	8 096	501	6,1	267	209	25
Eläkeläiset 2	5 509	400	7,2	267	123	10
Muut 1	3 520	345	9,8	147	190	8
Muut 2	471	131	27,8	74	54	3
Yhteensä	49 789	5 000	10,0	2 850	2 069	81

Koko otoksen koosta, vastanneista, kadosta ja ylipeitosta on esitetty tietoja taulukossa 2. Vuonna 2017 otoskoko oli yhteensä 13 072 kotitaloutta, joista osa paljastui haastateltaessa kohdeperusjoukkoon kuulumattomiksi. Tällaisia ylipeittotapauksia ovat esimerkiksi kotitaloudet, joiden kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai laitokseen tai kuollut. Ylipeiton poistamisen jälkeen netto-otokseen jäi 12 911 taloutta.

Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistuvilla vastauskato oli 42,1 prosenttia. Toista kertaa tutkimukseen osallistuvien kotitalouksien vastauskato oli 17,6 prosenttia, kolmatta kertaa osallistuvien 12,2 prosenttia ja neljättä kertaa osallistuvien 7,1 prosenttia. Toista tai useampaa kertaa tutkimuksessa mukana olevien kotitalouksien vastauskadot on taulukossa laskettu ehdolla, että kotitalous on osallistunut tutkimukseen aikaisempina vuosina. Kadoksi jääneet kotitaloudet eivät ole mukana tutkimuksen seuraavilla haastattelukerroilla. Koko otoksessa (kaikki tutkimuskerrat) nettokato oli 23,8 prosenttia vuonna 2017. Vuoden 2017 tulonjakotilaston aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien lukumäärä oli yhteensä 9 832 kotitaloutta. Näissä kotitalouksissa oli kaikkiaan 23 879 henkilöä.

Taulukko 2. Tulonjakotilaston 2017 otoskoko ja vastauskato

	Tutkimuskerta				
	Koko otos	1	2	3	4
Brutto-otos, kotitalouksia	13 072	5 000	2 983	2 630	2 459
Ylipeitto	161	81	25	32	23
Netto-otos	12 911	4 919	2 958	2 598	2 436
Kato	3 079	2 069	521	317	172
- Kieltäytyneitä	2 079	1 359	394	216	110
- Ei tavoitettu	810	589	97	72	52
- Muu syy	190	121	30	29	10
Hyväksytyt	9 832	2 850	2 437	2 281	2 264
Nettokato, %	23,8	42,1	17,6	12,2	7,1

Taulukossa 3 on tarkasteltu vastauskadon jakautumista ositteittain tutkimuksen ensimmäisellä tutkimuskerralla vuosina 2008–2017. Vastauskatoprosentit on laskettu painottamattomista luvuista otostasolla. Vuonna 2017 vastauskato kasvoi edellisvuodesta.

Vastauskadon (yksikkökato) ohella tulosten laatuun vaikuttaa yksittäisiin haastattelukysymyksiin liittyvä osittaiskato (eräkato). Korkotulotiedoissa (lähdeverolain alaiset korkotulot) on huomattavampaa osittaiskatoa. Korkotulotietojen puuttumista korjataan nk. hot deck -imputointimenetelmällä.

Taulukko 3. Nettokato (%) tulonjakotilaston I paneelissa vuosina 2008-2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Palkansaajat 1	32.2	35.3	32.7	38.6	40.1	37.8	42.6	41.8	45.2	48.7
Palkansaajat 2	26.8	31.4	27.2	35.3	28.9	36.7	36.0	40.1	42.5	42.0
Palkansaajat 3	26.8	27.3	26.9	28.6	29.0	33.5	32.8	37.1	39.6	38.3
Palkansaajat 4	30.3	28.4	23.5	32.8	27.1	37.9	34.1	32.3	37.6	41.1
Yrittäjät 1	28.5	30.7	31.2	34.1	35.8	41.6	36.7	35.7	46.5	43.7
Yrittäjät 2	30.1	26.8	31.0	28.9	30.2	31.3	37.4	36.1	37.0	40.9
Maanviljelijät 1	16.1	21.7	17.7	21.7	22.2	24.7	22.7	26.8	27.7	27.3
Maanviljelijät 2	13.9	13.3	15.8	23.5	16.1	26.2	19.7	19.4	29.7	32.6
Eläkeläiset 1	27.3	29.9	24.7	35.7	30.4	35.0	35.3	34.6	36.2	43.9
Eläkeläiset 2	20.6	19.7	21.4	24.0	25.6	26.5	22.4	22.6	25.6	31.5
Muut 1	41.4	45.6	38.3	49.8	48.3	48.8	52.8	50.4	56.3	56.4
Muut 2	28.0	32.0	31.8	33.8	34.6	40.2	36.8	37.6	36.2	42.2
Ei verotietuetta	66.7	56.8	71.7	71.7	71.4	65.1	.	.	.	.
Yhteensä	28.3	29.9	28.0	33.7	32.0	35.9	35.6	36.1	39.9	42.1

Tulonjakotilaston tuloslukuihin eli estimaatteihin sisältyy otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Tämän satunnaisvaihtelun suuruutta voidaan arvioida estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat otoskoko ja muuttujan arvojen vaihtelu otoksessa eli otosvarianssi. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havainoja, keskivirhe saattaa olla suuri ja tulokset ovat sen vuoksi epävarmoja.

Tilaston taulukoissa ei ole julkaistu tulotietoja, mikäli ryhmään on otoksessa tullut vähemmän kuin 30 kotitaloutta tai tulonsaajakohtaisissa taulukoissa on vähemmän kuin 30 tulonsaajaa. Desiiliryhmien ja tuloluokkien rakennetta kuvaavissa taulukoissa on lukumäärät merkitty sulkuihin, mikäli otoksessa on vähemmän kuin 10 kotitaloutta tai tulonsaajaa. Keskivirheen avulla voidaan tutkimuksen kullekin estimaatille laskea luottamusväli, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luotettavuustasolla.

Tulosten laatuun vaikuttavat kadon ja satunnaisvaihtelun lisäksi peittovirheet (kehikkoperusjoukko poikkeaa kohdeperusjoukosta) ja mittausvirheet (tulomuuttujan mitattu arvo poikkeaa sen oikeasta arvosta). Osa näistä virhelähteistä voi tuottaa systemaattisia virheitä. Systemaattisia virheitä voidaan arvioida vertaamalla estimaatteja rekistereistä saataviin, koko väestöä koskeviin tietoihin sekä muiden tilastojen vastaaviin tietoihin. Vertailuja tehdään vuosittain ja niitä voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Taulukko 4. Pienituloisuusasteen luottamusvälit ja keskivirhe vuosina 1987–2017

Vuosi	Pienituloisuusaste %	Alaraja	Yläraja	Keskivirhe
1987	9,6	9,0	10,2	0,31
1988	10,0	9,4	10,6	0,29
1989	10,9	10,3	11,4	0,28
1990	10,5	10,0	11,0	0,27
1991	9,8	9,3	10,3	0,27
1992	8,8	8,3	9,4	0,28
1993	7,2	6,7	7,8	0,30
1994	7,4	6,8	8,0	0,30
1995	7,6	7,0	8,3	0,31
1996	8,5	7,8	9,2	0,35
1997	8,5	7,8	9,1	0,34
1998	9,6	8,9	10,4	0,38
1999	9,5	8,8	10,2	0,37
2000	10,5	9,7	11,2	0,39
2001	11,6	10,8	12,4	0,41
2002	11,3	10,5	12,1	0,40
2003	11,1	10,4	11,9	0,37
2004	11,9	11,2	12,5	0,34
2005	12,7	11,9	13,4	0,37
2006	13,1	12,3	13,8	0,39
2007	13,8	13,0	14,6	0,40
2008	13,9	13,0	14,7	0,42
2009	13,2	12,4	14,0	0,40
2010	13,7	12,9	14,6	0,42
2011	13,2	12,5	14,0	0,39
2012	11,9	11,1	12,6	0,38
2013	12,8	12,1	13,6	0,40
2014	12,5	11,7	13,3	0,41
2015	11,7	10,9	12,5	0,40
2016	11,5	10,6	12,3	0,44
2017	12,1	11,1	12,9	0,44

Taulukko 5. Menojen kattaminen tuloilla (%), luottamusvälit ja keskivirhe vuosina 2011–2017

Vuosi		Menojen kattaminen tuloilla %	Alaraja	Yläaraja	Keskivirhe
2011	suurin vaikeuksin	2,3	1,9	2,6	0,18
	vaikeuksin	4,8	4,2	5,3	0,29
	pienin vaikeuksin	15,9	15,0	16,8	0,46
	melko helposti	33,1	31,9	34,2	0,59
	helposti	26,7	25,7	27,8	0,53
	hyvin helposti	16,8	15,9	17,7	0,45
2012	suurin vaikeuksin	2,2	1,8	2,5	0,18
	vaikeuksin	4,7	4,2	5,2	0,26
	pienin vaikeuksin	16,9	16,0	17,8	0,48
	melko helposti	34,3	33,2	35,4	0,56
	helposti	26,1	25,1	27,1	0,51
	hyvin helposti	15,4	14,7	16,2	0,38
2013	suurin vaikeuksin	2,7	2,2	3,1	0,22
	vaikeuksin	4,7	4,1	5,2	0,28
	pienin vaikeuksin	18,0	17,1	19,0	0,49
	melko helposti	36,9	35,7	38,0	0,58
	helposti	23,6	22,6	24,6	0,50
	hyvin helposti	13,6	12,9	14,3	0,38
2014	suurin vaikeuksin	2,5	2,1	2,9	0,21
	vaikeuksin	4,4	3,9	5,0	0,27
	pienin vaikeuksin	17,3	16,4	18,3	0,48
	melko helposti	34,8	33,6	36,0	0,59
	helposti	25,1	24,1	26,2	0,52
	hyvin helposti	15,1	14,4	15,9	0,38
2015	suurin vaikeuksin	2,3	1,9	2,7	0,21
	vaikeuksin	4,6	4,0	5,2	0,28
	pienin vaikeuksin	17,5	16,5	18,4	0,50
	melko helposti	32,5	31,4	33,7	0,60
	helposti	25,6	24,6	26,7	0,53
	hyvin helposti	16,7	15,9	17,6	0,42
2016	suurin vaikeuksin	2,3	1,9	2,7	0,21
	vaikeuksin	4,3	3,8	4,9	0,28
	pienin vaikeuksin	18,1	17,1	19,1	0,52
	melko helposti	37,8	36,6	39,0	0,63
	helposti	23,4	22,4	24,5	0,52
	hyvin helposti	13,3	12,5	14,0	0,39
2017	suurin vaikeuksin	2,3	1,9	2,6	0,20
	vaikeuksin	3,8	3,3	4,3	0,25
	pienin vaikeuksin	15,5	14,5	16,5	0,50
	melko helposti	33,6	32,4	34,8	0,62
	helposti	25,0	23,9	26,1	0,56
	hyvin helposti	19,0	18,0	19,9	0,48

Taulukko 6. Kotitalouksien tulojen keskiarvot sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017

Sosioekonominen asema	Kotitalouksia perusjoukossa		Palkka- ja yrittäjätulot		Omaisuustulot		Saadut tulonsiirrot		Maksetut tulonsiirrot		Käytettävissä olevat rahatulot	
	Lkm (1 000)	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %
Kaikki kotitaloudet	2 713	0,6	33 341	1,0	3 241	6,0	15 282	1,0	12 947	1,1	38 918	0,7
Ylemmät toimihenkilöt	434	2,4	83 745	1,6	4 165	15,0	6 101	4,0	30 120	2,2	63 891	1,5
Alemmat toimihenkilöt	428	2,9	48 706	1,5	1 284	10,7	6 863	4,3	14 104	1,9	42 749	1,3
Työntekijät	423	3,0	45 729	1,6	587	12,7	6 649	4,0	12 426	2,0	40 539	1,3
Maatalousyrittäjät	29	8,0	52 627	5,8	10 858	42,7	9 236	9,7	15 510	8,3	57 218	8,5
Muut yrittäjät	155	4,2	58 988	3,4	15 875	11,5	8 670	5,4	20 910	4,6	62 624	3,3
Eläkkeellä olevat maatalousyrittäjät	61	10,1	3 058	18,9	4 489	30,9	18 100	4,2	3 393	14,9	22 254	6,3
Eläkkeellä olevat muut yrittäjät	73	8,5	3 634	15,6	11 586	26,4	26 987	4,6	8 371	11,8	33 835	7,6
Eläkkeellä olevat ylemmät toimihenkilöt	132	5,0	3 578	11,3	7 536	19,9	46 976	2,9	15 975	4,9	42 115	3,9
Eläkkeellä olevat alemmat toimihenkilöt	291	4,0	1 522	12,3	1 994	9,8	28 776	1,9	6 241	3,5	26 050	1,9
Eläkkeellä olevat työntekijät	335	3,6	1 769	11,3	1 279	11,5	25 496	1,6	4 746	3,1	23 799	1,7
Muut eläkeläiset	27	17,0	1 055	46,6	1 135	58,8	20 081	6,5	2 303	19,1	19 967	5,9
Työttömät	165	5,1	2 262	10,5	782	18,8	17 399	2,8	2 610	4,9	17 833	2,8
Muut	159	5,9	5 417	7,1	776	27,6	11 525	4,3	1 461	6,9	16 257	3,4

Taulukko 7. Kotitalouksien tulojen ja asumiskustannusten keskiarvot sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017

Sosioekonominen asema	Kotitalouksia perusjoukossa		Käytettävissä olevat rahatulot		Asumiskustannukset ¹⁾		Käytettävissä olevat rahatulot, pl. asumiskustannukset	
	Lkm (1 000)	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %
Kaikki kotitaloudet	2 713,3	0,6	38 918	0,7	5 888	0,7	33 152	0,8
Ylemmät toimihenkilöt	434,1	2,4	63 891	1,5	6 915	1,6	57 149	1,7
Alemmat toimihenkilöt	428,3	2,9	42 749	1,3	6 380	1,7	36 492	1,6
Työntekijät	422,7	3,0	40 539	1,3	6 194	1,8	34 466	1,6
Maatalousyrittäjät	29,3	8,0	53 150	8,5	4 162	5,7	53 372	9,2
Muut yrittäjät	155,2	4,2	62 741	3,3	6 926	2,9	55 953	3,7
Eläkeläiset	919,1	1,4	27 725	1,4	4 762	1,5	23 073	1,6
Työttömät	165,2	5,1	17 833	2,8	6 187	2,6	11 666	3,9
Opiskelijat ja muut	159,3	5,9	16 257	3,4	6 454	2,5	9 813	5,0

1) Kiinteistövero on luettu asumiskustannuksiin.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjakotilastoa tehdään vuosittain. Viimeisimmät tilastotuotannon tarvitsemista rekisteriaineistoista ovat käytettävissä noin 11 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen. Ennakolliset tiedot valmistuvat noin 12 kuukautta tilastovuoden päättymisestä ja lopulliset tiedot julkaistaan noin 15 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen. Samaan aikaan tiedot toimitetaan EU:n tilastovirastolle Eurostatille. Eurostat julkaisee Suomen tiedot osana EU:n tulo- ja elinolotilastoa noin vuoden viiveellä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tulonjakotilaston ennakolliset ja lopulliset tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla SVT:n Tulot ja kulutus -sarjassa sähköisinä julkistuksina ja katsauksina, pdf-muodossa sekä StatFin-tietokantataulukoina. Tiedot löytyvät osoitteesta tilastokeskus.fi/til/tjt/index.html.

Mikäli on tarpeen saada verkkosivuilla julkaistuja tietoja tarkempia tilastoja, niitä voi tilata maksullisena toimeksiantona tilaston tekijöiltä sähköpostitse osoitteella toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi tai puhelimitse.

Tulonjakotilastossa perusaineistosta laaditaan vuosittain palveluaineisto, jota luovutetaan tutkimustarkoituksiin. Tulonjaon palveluaineistoa käytetään julkishallinnossa, yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tulonjaon ja sosiaaliturvaetuksien tutkimukseen ja kehittämiseen. Palveluaineiston tutkimuskäytön erityisenä muotona on mikrosimulointi. Tulonjakotilaston palveluaineiston lisäksi sen perusaineistosta laaditaan erillisestä pyynnöstä erityisselvityksiä ja toimeksiantoja. Kansalliset tutkimusaineistot ovat maksullisia ja edellyttävät käyttöluvan hakemista.

Tulonjakotilaston tietokannasta johdetut tiedot toimitetaan Eurostatille ja ne sisältyvät Eurostatin koostamaan tutkimusaineistoon (EU-SILC Users' Database). Lisätietoja tästä tutkimusaineistosta saa Eurostatin verkkosivuilta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Asumiskustannuskäsite

Asumiskustannuskäsitteessä noudatetaan EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) määritelmää. Tietoa käytetään kotitalouksien asumiskustannusten ja tulojen perusteella johdettavien tietojen kansainväliseen, vertailevaan tilastointiin (ks. [Eurostat](#)).

Tulokäsite

Tulonjakotilaston pääasiallisena tulokäsitteenä on EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) mukainen *käytettävissä olevat rahatulot (pl. myyntivoitot)*. Käsitteet ovat määritelmällisesti samat lukuun ottamatta palkkatulojen luontaisuuksia. Ne luetaan tuloihin tulonjakotilastossa, mutta ei EU:n tulo- ja elinolotilastossa. OECD:n tulonjakotietokannassa käytetty tulokäsite on sama kuin tulonjakotilastossa eli *käytettävissä olevat rahatulot (pl. myyntivoitot)*.

Käytettävissä olevat rahatulot (pl. myyntivoitot) on kansainvälisesti vertailukelpoinen tulokäsite, joka ei sisällä veronalaisia luovutusvoittoja (myyntivoittoja) eikä niistä maksettuja veroja. Sen mukaiset tulot on päivitetty takautuvasti tilaston aikasarjatietoihin vuodesta 1987 lähtien.

Tulonjakotilastoinnissa aiemmin ensisijaisena tulokäsitteenä käytetty laajempi *käytettävissä olevat tulot* on säilytetty edelleen tilastoinnissa ja tietokantataulukoissa. Se sisältää laskennallisen asuntotulon sekä myyntivoitot ja niistä maksetut verot. *Käytettävissä olevat rahatulot (ml. myyntivoitot)* vastaa aiemmin käytettyä rahatulokäsitettä. Se sisältää myyntivoitot ja niistä maksetut verot, mutta ei laskennallisia tuloeria. Myös tämä tulokäsite on säilytetty tilastoinnissa ja osassa tietokantataulukoita.

Vaihtoehtoiset tulokäsitteet ovat saatavissa perusaineistosta tilastointi- ja tutkimuskäyttöön ja niitä raportoidaan osassa tulonjakotilaston julkaisuja. Ne eivät kuitenkaan sovellu kansainvälisiin vertailuihin.

Tulonjakotilaston julkistuksissa esitettävät tiedot pohjautuvat vuosittain päivitettäviin aikasarjoihin, joissa on pyritty huomioimaan tulonjakotilaston tulotiedoissa tapahtuneet muutokset. Tulonjakotilaston aikasarjan vertailukelpoisuus on hyvä vuosille 1993–2017, ja päätuloerien kohdalla kohtuullisen hyvä vuodesta 1993

taaksepäin varhempisiin tilastovuosiin. Vuoden 2014 tulonjakotilastoon tehty metsätulojen muodostusmenetelmän muutos vaikuttaa etenkin maatalousyrittäjäkotitalouksien tuloihin, joten tässä ryhmässä tulotiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään vuosien 2013 ja 2014 välillä.

Tulotiedoissa on tapahtunut aiempina vuosina seuraavia muutoksia, joilla on vaikutusta tietojen vertailukelpoisuuteen. Nämä ovat seuraavat:

- Metsätulojen laskentatavan uudistus vuonna 2014. Aikaisemmin metsänmyyntitulot pohjautuivat verottajan vuosi-ilmoitustietoihin. Metsänmyyntituloihin kohdistuvat kustannukset johdettiin mekaanisella laskentamenetelmällä. Vuoden 2014 tilastossa metsänmyyntitulot pohjautuivat muiden yrittäjätulojen tapaan lopullisen verotuksen tietoihin, jossa verottajan hyväksymät metsänmyyntituloihin kohdistuvat kustannukset ovat selvästi suuremmat kuin mitä tilastossa aikaisemmin laskettiin. Laskentamenetelmän vaikutuksista on kerrottu enemmän väestöryhmittäisiä tuloeroja käsitelleessä Tulonjakotilasto 2014 -julkistuksessa.
- Kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot eroaa tulonjakotilastossa vuonna 2010 ja sitä edeltävinä tilastovuosina olleesta käytettävissä olevien rahatulojen käsitteestä siten, että tietoon ei lueta veronalaisia luovutusvoittoja. Tietoon luetaan sitä vastoin toiselle kotitaloudelle maksetut säännöllisluonteiset ja velvoittavat tulonsiirrot laajemmin kuin aikaisemmin (elatusapu).
- Laskennallinen asuntotulo omistusasunnosta tuotetaan edelleen erillisenä tulokomponenttina ja se luetaan edelleen kotitalouden käytettävissä oleviin tuloihin (mutta ei rahatuloihin). Vuonna 2006 tilastossa uudistettiin asuntotulon laskentatapaa ottamalla huomioon toisaalta yhtenäiset käytännöt muiden Tilastokeskuksen tilastojen (erityisesti kulutustutkimus ja kansantalouden tilinpito) kanssa ja toisaalta EU:n tulo- ja elinolotilastoa (EU-SILC) koskevan asetuksen vaatimukset. Merkittävimmät muutokset liittyvät otoskotitalouksille ositemenetelmällä laskettujen bruttovuokrien ositteiden tarkentumiseen ja omistusasuntojen poistojen käsittelyyn. Ositteissa tilastollisen kuntaryhmityksen mukainen bruttovuokra on korvattu kunnittaisella ja suurimmissa kunnissa osa-alueittaisella tiedolla (vuodesta 2012 alkaen osa-alueen mukainen bruttovuokra on ollut käytössä useammalla suurkunnalla kuin aikaisemmin). Ositekohtaiset bruttovuokra-arvot perustuvat edelleen Tilastokeskuksen vuokratilaston vapaarahoitteisten asuntojen vanhojen ja uusien vuokrasuhteiden keskimääräisiin vuokriin, mutta havaintomääriltään pienten ositteiden vuokra-arvoja on korjattu vanhojen asunto-osakeyhtiömuotoisten asuntojen myyntihinnoilla. Asuntotulosta ei enää omakotiasujilla vähennetä poistoja. (Ks. Tulonjakotilasto, käsitteet ja määritelmät, asuntotulo eli laskennallinen nettovuokra.) Uudistetulla menetelmällä laskettu asuntotulo on viety takautuvasti aikasarjätietoihin vuodesta 1993 lähtien, joten tulokäsitteet ovat tältä osin vertailukelpoisia kun tietolähteenä käytetään tulonjakotilaston aikasarja-aineistoa.
- Kotitalouksien välisiin saatuihin tulonsiirtoihin ei vuoden 2006 tulonjakotilastosta lähtien ole laskettu enää kotitalouden saamia raha- tai muita lahjoja. Syynä on yhtenäisyys EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) tulokäsitteen kanssa. Uusi laskentatapa vähentää kotitalouksien keskimääräisiä käytettävissä olevia tuloja noin 150 euroa kotitaloutta kohti.
- Vuonna 2006 siirryttiin metsätulojen verotuksessa myyntituloihin pohjautuvaan verotukseen. Tämän vuoksi metsätulojen käsittely muuttui myös Tulonjakotilastossa. Metsätalouden tulot perustuivat vuosina 2006–2013 pääasiassa verohallinnon vuosi-ilmoitustietoihin eikä täydentäviä tietoja enää kysytty haastatteluissa. Metsätalouden kustannukset arvioitiin prosenttiosuutena metsän myyntituloista, kun ne aiemmin laskettiin haastattelutietoihin perustuvalla regressiomallilla.
- Tulonjakotilaston tulokäsitteiden vertailtavuutta vaikeuttaa myös vuoden 2005 osinkoverouudistus, jossa luovuttiin yhtiöveron hyvityksestä. Ennen verouudistusta yhtiöveron hyvitys luettiin tuloksi osinko-, tuotannontekijä- ja bruttotuloihin. Koska yhtiöveron hyvitys sisältyi myös maksettuihin tulonsiirtoihin, verouudistuksella ei kuitenkaan ole vaikutusta käytettävissä olevan tulon vertailtavuuteen. Tulonjakotilaston aikasarjätiedostoihin verouudistuksesta johtuvat muutokset on korjattu vuosille 1993–2004.

Luokitukset ja menetelmät

Tulonjakotilastossa on vuodesta 2003 lähtien ollut käytössä suuraluejako, joka vastaa EU:n NUTS 2 -tason luokitusta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 1059/2003). NUTS 2 -luokitusta tarkistettiin vuonna 2011 (Komission asetus 31/2011), mikä vaikutti myös suuraluerakenteeseen. Uusi suuraluejako otettiin käyttöön tulonjakotilastossa vuonna 2012.

Tulonjakotilastossa on vuodesta 2011 lähtien käytetty Ammattiluokitus 2010:ta. Se pohjautuu kansainvälisen ammattiluokituksen ISCO-08 luokituksen uudistukseen. Ammattiluokitusta käytetään apuna sosioekonomisen aseman luokituksessa. Uudistuksen vaikutus tulonjakotilastossa julkaistuihin sosioekonomisen aseman mukaisiin aikasarjatietoihin ei ole merkittävä.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Hallinnollisista rekistereistä koottu **tulonjaon kokonaistilasto** kuvaa asuntokuntien vuosituloja ja niiden jakautumista erityisesti aluenäkökulmasta. Tilastoyksikkönä käytetty asuntokunta (ns. rekisterikotitalous) poikkeaa hieman tulonjakotilaston kotitalouskäsitteestä. Koska tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite perustuu vain rekisteritietoihin, se ei sisällä laskennallisia tuloeria eikä eräitä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla (mm. asuntotulo, lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot). Rekisteritiedoista tulonjaon kokonaistilasto sisältää veronalaiset luovutusvoitot, kun taas kiinteistövero ei sisälly maksettuihin tulonsiirtoihin. Tulonjaon kokonaistilaston käsitteet esimerkiksi tulojen osalta eivät täysin täytä kansainvälisiä suosituksia. Tilastojen tiedot saattavat erota myös otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulonjakotilaston ja **kulutustutkimuksen** välillä ei ole merkittäviä käsitteellisiä eroja. Molemmat noudattavat kansainvälisten suositusten mukaista käytettävissä olevan tulon määrittelyä. Tulonjakotilaston asumiskustannukset ja *kulutustutkimuksen asumisen kulutusmenot* ovat yhtenevät. Kulutustutkimuksen tietoihin luetaan kotitalouden varsinaisten asuntojen ja vapaa-ajan asuntojen asumisen kulutusmenot (ml. laskennallinen kulutus). Tilastoinnissa noudatetaan bruttovuokralaperiaatetta ja luokitteluun käytetään yksityiskohtaista kulutusmenojen luokitusta (COICOP-HBS). Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tilastojen tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Verotustietoihin perustuvasta **veronalaiset tulot -tilastosta** saadaan tiedot luonnollisten henkilöiden veronalaisista tuloista, vähennyksistä ja veroista. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjakotilaston. Veronalaiset tulot -tilastosta ei saada kotitalouskohtaisia tietoja, vaan tilastoyksikkö on tulonsaaja tai aviopari. Sen ulkopuolelle jää myös osa kotitalouksien saamista yrittäjä- ja omaisuustuloista (mm. lähdeveron alaiset korkotulot) sekä tulonsiirroista (mm. osa kansaneläkkeistä sekä tapaturmavahinkoturvaan perustuvista etuuksista, sotilasvammalakiin perustuvat eläkkeet, asumistuet, toimeentulotuki sekä lapsilisät).

Tulonjakotilasto kuvaa kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja on siten **kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin** laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston koko maan tulosummia kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilaston luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan.

Tulonjakotilaston perusjoukon muodostavat yksityiset kotitaloudet. Kansantalouden tilinpidossa kotitaloussektoriin luetaan myös ns. laitostaloudet. Vuonna 2003 kansantalouden tilinpidon aikasarjoja tarkistettiin siten, että kotitaloussektoriin luetaan myös asunto-osakeyhtiöt siltä osin kuin kotitaloudet ovat asunto-osakkeiden omistajia (eli suurimmalta osin).

Lisätietoja

Marie Reijo 029 551 2547
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Tulonjakotilasto 2017, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-8121 (pdf)